

OKRUCHY PRZESZŁOŚCI

Czym na przestrzeni dziejów był Pałac Saski?

Monety: 1/2 grosza z 1797 roku, 6 groszy z 1795 roku oraz boratynka litewska z 1664 roku, stanowisko archeologiczne Warszawa, Pałac Saski. Muzeum Warszawy

Coins: 1/2 grosz from 1797, 6 groszy from 1795 and Lithuanian "boratynka" from 1664, archaeological site Warsaw, Sasaki Palace. Museum of Warsaw

Монети: 1/2 гроша з 1797 року, 6 грошів з 1795 року, та литовський боратин з 1664 року, археологічні розкопки у Варшаві, Саксонський палац. Музей Варшави

W swojej wieloletniej historii pałac pełnił różnorodne funkcje. Był siedzibą magnacką, rezydencją królewską, świadkiem burzliwych wydarzeń XVIII, XIX i XX wieku.

Na przestrzeni wieków budowla miała wielu właścicieli i wielokrotnie zmieniała wygląd. Z początku znajdował się tu barokowy pałac poety Jana Andrzeja Morsztyna. W czasie panowania królów z dynastii Wettinów – Augusta II i jego syna Augusta III – budynek pełnił funkcję prywatnej rezydencji królewskiej; stąd zaczął być z czasem nazywany Pałacem Saskim. Po utracie statusu rezydencji królewskiej stał się siedzibą instytucji takich jak Liceum Warszawskie czy Giełda Kupiecka, jednak z czasem budynek zaczął niszczyć. Pod koniec pierwszej połowy XIX wieku doczekał się gruntownej przebudowy.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości budynek pozostawał w rękach Wojska Polskiego. Swoją siedzibę miało tam ściśle tajne Biuro Szyfrów.

Szczególnością miejsca to zyskało w roku 1925, kiedy w arkadach pałacowej kolumnady odsłonięto Grób Nieznanego Żołnierza.

Pałac został wysadzony w grudniu 1944 roku przez wojsko niemieckie i nie został odbudowany po wojnie.

What has the Saski Palace been throughout history?

In the many years of its history, the palace served various functions. It was a seat of aristocratic families, a royal residence, and a witness to the tumultuous events of the 18th, 19th and 20th centuries.

Over the centuries, the building had many owners and changes in appearance. It began as a Baroque palace, funded by the poet Jan Andrzej Morsztyn. During the reign of the kings of the Saxon Wettin dynasty: Augustus II and his son Augustus III, the palace – later called the Saski ("Saxon") Palace – was a private royal residence. After losing its status of a royal residence, it became home to such institutions as the Warsaw Lyceum and the Merchants' Exchange, but over time the building began to fall into disrepair. At the end of the first half of the 19th century, it was completely rebuilt.

After Poland regained its independence in 1918, the building remained in the hands of the Polish Army. The top-secret Cipher Bureau was located here.

The place took on a new meaning in 1925, when the Tomb of the Unknown Soldier was established in the arcades of the Saski Palace colonnade.

The palace was blown up in December 1944 by the occupying German army and was not rebuilt after the war.

Чим протягом часу був Саксонський палац?

За свою багаторічну історію палац виконував різноманітні функції. Був осідком магнатів, резиденцією королів, свідком бурхливих подій XVII, XIX, і XX століття.

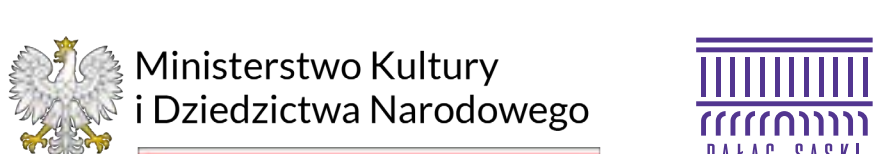
Протягом століть будівля багато разів змінювала власників і вигляд. На початку це був бароковий палац поета Яна Анджея Морштина. Під час правління королів з династії Wettinів – Августа II і його сина Августа III – будівля служила приватною королівською резиденцією, звідси з часом її стали називати Саксонським палацом. Після втрати статусу королівської резиденції, тут розташовувалися такі заклади як Варшавський ліцей або Купецька біржа, але з часом будівля почала руйнуватися. Наприкінці першої половини XIX століття вона була повністю перебудована.

Після того як Польща відновила свою незалежність, будівля залишалася в руках Війська Польського. Там знаходився штаб надсекретного Бюро шифрів.

Особливого значення це місце набуло в 1925 році, коли в аркадах колониadi Саксонського палацу була відкрита Могила Невідомого солдата.

Палац був підірваний у грудні 1944 року німецькими військами і після війни не відновлювався.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Dlaczego to właśnie Warszawa została stolicą Rzeczypospolitej Obojga Narodów?

Zawarcie w 1569 roku unii lubelskiej pomiędzy Królestwem Polskim a Wielkim Księstwem Litewskim było doniosłym wydarzeniem dla obu państw, ale także historycznym momentem dla samej Warszawy. To właśnie ją wybrano wówczas na stałe miejsce walnych obrad sejmu, z uwagi na dogodne położenie na trasie między Krakowem i Wilnem.

Warszawa, będąca przedtem miasteczkiem służącym jako lokalne centrum dla rolniczej okolicy, powoli zaczęła zyskiwać funkcje stołeczne. To tutaj wybierano polskich królów, tu obradował sejm, tu koncentrował się przepływ towarów i kwitło życie gospodarcze.

Panowanie Sasów wzmocniło pozycję miasta i przyczyniło się do jego dalszego rozwoju. Do dziś najszybsza droga lądowa z Drezna do Wilna przebiega właśnie przez Warszawę.

Zelazny świecznik, stanowisko archeologiczne Warszawa, Pałac Saski. Muzeum Warszawy

Iron candlestick, archaeological site Warsaw, Saski Palace. Museum of Warsaw

Залізний свічник, місце археологічних розкопок Варшави, Саксонський палац. Музей Варшави

Why did Warsaw become the capital of the Polish-Lithuanian Commonwealth?

The act of the Union of Lublin in 1569 between the Kingdom of Poland and the Grand Duchy of Lithuania, which led to the creation of the Polish-Lithuanian Commonwealth, is considered a historic moment for Warsaw.

As Warsaw is located much closer to Vilnius than Kraków (the seat of Polish kings), it was therefore chosen as the seat of the Polish Parliament - the Sejm.

Previously a town serving as a local center of an agricultural area, Warsaw slowly began to take on broader civic functions. It was here that the Sejm debated, elections were held and kings were elected. Goods and people streamed into the town.

The times of the Saxon rule strengthened the position of the city and contributed to its further development. To this day, the fastest land route from Dresden to Vilnius runs through Warsaw.

Чому саме Варшава стала столицею Речі Посполитої Обох Народів?

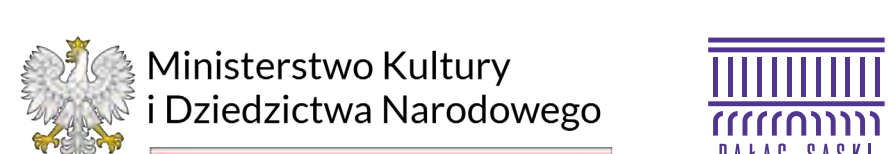
Укладення Люблінської унії між Королівством Польським і Великим князівством Литовським в 1569 році стало знаменною подією для обох країн, але і історичним моментом для самої Варшави.

Власне місцем проведення сейму було вибрано саме Варшаву, завдяки зручному розташуванню на маршруті між Краковом і Вільнюсом.

Варшава, яка раніше була містечком, що виконує функції сільськогосподарської комори регіону, поступово почала виконувати функції столиці. Тут відбувалися вибори та обиралися польські королі, збирався сейм, саме тут зосереджувався потік товарів і процвітало господарське життя.

Часи саксонського панування посилили позиції міста та сприяли його подальшому розвитку. Донині найшвидший сухопутний шлях з Дрездена до Вільноса пролягає через Варшаву.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Jakim miastem była XVII-wieczna Warszawa?

Przeniesienie rezydencji królewskiej Zygmunta III Wazy do Warszawy pociągnęło za sobą gwałtowny rozwój miasta – zaczęli tu przybywać przedstawiciele szlachty, magnaci ze swoimi dworami, a także liczni kupcy i rzemieślnicy. Miasto rozrastało się w błyskawicznym tempie, m.in. za sprawą zagospodarowywania kolejnych terenów pod budowę okazałych rezydencji magnackich.

W drugiej połowie XVII wieku rozwój Warszawy spowolnił z powodu zniszczeń powstałych podczas wojny polsko-szwedzkiej, zwanej potopem szwedzkim.

Po potopie, w ramach akcji zasiedlania zniszczonych w czasie wojny terenów, rozparcelowano grunty należące do folwarku starościńskiego. W 1661 roku, z nadania króla Jana Kazimierza, jedną z parceli otrzymał poeta Jan Andrzej Morsztyn. Wzniósł na niej barokowy pałac, który dał początek późniejszemu Pałacowi Saskiemu.

Moneta miedziana, boratynka litewska, 1664 r., stanowisko archeologiczne Warszawa, Pałac Saski. Muzeum Warszawy

Copper coin, "boratynka" from the Grand Duchy of Lithuania, 1664, archaeological site Warsaw, Saxon Palace. Museum of Warsaw

Мідна монета, литовська боратинка, 1664 р., археологічні розкопки Варшава, Саксонський палац. Музей Варшави

What kind of a city was the 17th century Warsaw?

The transfer of the royal residence of Sigismund III Vasa from Kraków to Warsaw resulted in a rapid development of the city which could be perceived as a new capital - representatives of the nobility, magnates with their courts, as well as numerous merchants and craftsmen began to flood Warsaw.

Warsaw grew rapidly, its expansion fueled by the inclusion of new areas used for the construction of opulent magnate mansions.

In the second half of the 17th century, the development of Warsaw slowed down due to the destruction caused by the war known in Poland as the Swedish Deluge.

After the Swedish invasion, the land formerly belonging to the head of the territorial administration was parceled out in order to repopulate the lands harmed in the war. In 1661, the poet Jan Andrzej Morsztyn was given one of the plots of land by King Jan Kazimierz. He built a Baroque palace, which later became the Saxon Palace.

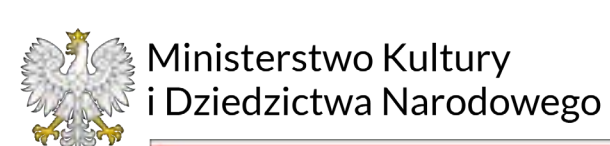
Яким містом була Варшава XVII століття?

Перенесення королівської резиденції Сигізмунда III Вази до Варшави призвело до її швидкого розвитку – сюди почали приїжджати представники дворянства, магнати зі своїми дворами, а також численні купці та ремісники. Варшава розросталася блискавично, в тому числі завдяки освоєнню нових районів для будівництва розкішних садіб магнатів.

В другій половині XVII століття розвиток Варшави сповільнився через руйнування під час польсько-шведської війни, відомої, як Шведський потоп.

Після повені, в рамках акції заселення територій, зруйнованих під час війни, земля, що належала хутору Старошинських, була парцеляційною. В 1661 року, одну з земельних ділянок отримав поет Ян Андрей Морштин від короля Яна Казимира. Поет побудував на ній бароковий палац, який пізніше дав початок Саксонському палацу.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamień przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Jakim miejscem był Pałac Saski za czasów Wettinów?

Pałac Saski był wyjątkowym punktem na mapie dawnej Warszawy – rezydencją królewską, przestrzenią reprezentacyjną.

Rodzina królewska wraz z otaczającym ją dworem przebywała w Pałacu jedynie okresowo – wówczas miejsce tętniło życiem, odbywały się audycje dla interesantów, oficjalnych gości i dyplomatów, organizowano królewskie zabawy.

Sercem Pałacu Saskiego była znajdująca się na pierwszym piętrze wielka sala balowa z widokiem na park, rozpościerająca się na całą szerokość budynku. Jej ściany zdobiły obicia z czerwonozłotego kurdybanu, czyli skórzanej tapety pokrytej tłoczeniami, malowidłami i złoceniami. To w tym wnętrzu organizowano uroczyste przyjęcia, koncerty i tańce. W 1730 roku salę wyposażono w system iluminacji, a na ścianach zawisły lustra, dzięki którym wydawała się jeszcze większa.

Filizanka fajansowa, zdobienie stylizowane na okresie Kangxi, stanowisko archeologiczne Warszawa, Pałac Saski. Muzeum Warszawy

Faience cup, Kangxi period stylized decoration, archaeological site Warsaw, Saski Palace. Museum of Warsaw

Філіжанка fajansowa, декор, стилізований під період Кансі, археологічні розкопки у Варшаві, Саксонський палац. Музей Варшави

What kind of place was the Saski Palace during the reign of the Wettin dynasty?

The palace, as a royal, representative space, held a unique place on the map of Warsaw.

The royal family, along with its court, periodically stayed in the palace. At those times, the place was bustling with life, audiences were held for guests and diplomats and a variety of entertainment was provided.

At the heart of the Saski Palace was the great ballroom which stretched across the entire width of the building on the first floor and overlooked the park. Its walls were decorated with red-and-gold cordovan – a type of painted, embossed and gilded leather wallpaper. Festive receptions, concerts and dances were organized in the ballroom. In 1730, the hall was equipped with an illumination system, while the mirrors hanging on the walls made the space seem even larger.

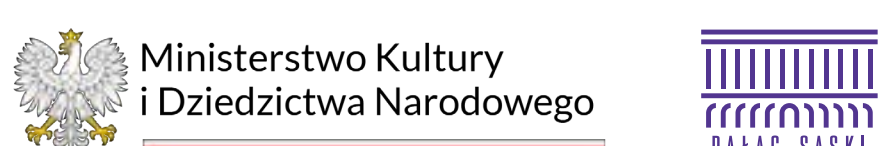
Яким місцем був Саксонський палац в часи Веттінів?

Саксонський палац був винятковим місцем на карті колишньої Варшави – королівською резиденцією, представницьким простором.

Королівська родина, разом зі своїм двором, бувала в палаці лише періодично – в цей час тут кипіло життя, відбувалися аудієнції для відвідувачів, офіційних гостей та дипломатів, організовувалися королівські вітхи.

Серцем Саксонського палацу була велика бальна зала, яка простягалася на всю ширину будівлі на першому поверсі з видом на парк. Її стіни були оздоблені оббивкою з червоно-золотого курдибану, тобто шпалерами зі шкіри, вкритими тисненням з розписом та позолотою. В бальній залі організовували урочисті прийоми, концерти і танці. В 1730 році зала була оснащена системою освітлення, а на стінах повісили дзеркала, завдяки яким вона здавалася ще більшою.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Jak powstała Oś Saska?

Kamionkowy słoć apteczny z monogramem saskim, stanowisko archeologiczne Warszawa, Pałac Saski, Muzeum Warszawy

Stoneware apothecary jar with Saxon monogram, archaeological site Warsaw, Saxon Palace, Museum of Warsaw

Аптечний посуд з кераміки з саксонською монограмою, місце археологічних розкопок у Варшаві, Саксонський палац

Pomysłodawcą założenia, które nazywamy dzisiaj Osią Saska, był król August II. Układ *entre cour et jardin* (między dziedzińcem a ogrodem) wzorowany był, jak wiele założeń urbanistycznych tej epoki, na francuskim Wersalu.

Wyznaczenie nowej osi od rzeki ku miastu, ze wschodu na zachód, prostopadle do Traktu Królewskiego, było rewolucyjną koncepcją.

Urbanistyczne wyróżnienie tego fragmentu Warszawy miało wymiar symboliczny: dowodziło sprawczości króla i jego administracji, wyznaczało nowy kierunek życia politycznego i kulturalnego kraju.

To innowacyjne rozwiązanie nadało Warszawie nową, funkcjonalną formę. Utworzenie Osi Saskiej było cezurą zamykającą etap rozwoju miasta ukrytego za murami.

How was Saxon Axis (Oś Saska) established?

The idea of a new urban layout for Warsaw which we now call the Saxon Axis is accredited to King Augustus II. The "entre cour et jardin" - "between courtyard and garden" arrangement was modeled – like many other urban systems of that era – on the French Versailles.

The designation of a new axis leading from the river to the city, from east to west, perpendicular to the Royal Route, was a revolutionary change.

Bringing focus to this part of Warsaw had a symbolic dimension: it displayed the agency of the king and his administration as well as set a new direction for the political and cultural life of the country.

This innovative concept gave Warsaw a new, functional form. It also closed a stage in the development of the capital hidden behind the city walls.

Як була створена Саксонська вісь?

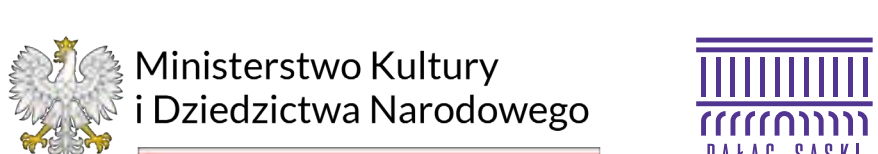
Ініціатором забудови, яку ми тепер знаємо, як Саксонська вісь, був король Август II. План *entre cour et jardin*, тобто між внутрішнім двором та садом, був змодельований, як і багато міських забудов тієї епохи – з французького Версалу.

Визначення нової осі від річки до міста, зі сходу на захід, перпендикулярно до Королівському шляху, було революційною зміною.

Урбаністична відмінність цієї частини Варшави мала символічний характер: засвідчувала владу короля та його адміністрації, визначала новий напрямок політичного і культурного життя країни.

Це інноваційне рішення надало Варшаві нову, функціональну форму. Створення Саксонської осі стало переломним моментом, який завершав етап розвитку міста прихованого, за стінами.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Jak Oś Saska zmieniła Warszawę?

Oś Saska nadała układowi miasta innowacyjny, śmiały kierunek. To wzdłuż niej powstawać miały teraz nowe obiekty militarne i handlowe oraz najważniejsze rezydencje.

W 1727 roku ogród Saski został udostępniony mieszkańcom Warszawy jako pierwszy publiczny park miejski w Polsce i jeden z pierwszych w Europie. Działki pałacowe również zostały otwarte i z czasem – gdy Pałac utracił funkcję rezydencjonalną – stał się placem miejskim.

Historyczna Oś Saska do dziś odznacza się w tkance miejskiej Warszawy. Biegnie od Traktu Królewskiego przez Ogród Saski ku Halom Mirowskim. Wciąż jest to przestrzeń publiczna o wielkim potencjale. Pałacowy dziedziniec to dzisiejszy plac Marszałka Józefa Piłsudskiego - miejsce ważnych i wzniosłych uroczystości o lokalnym i państwowym znaczeniu. Ogród Saski pozostał jednym z ulubionych miejsc spacerów warszawiaków i ich gości.

Kamionkowy słoć apteczny z monogramem saskim, stanowisko archeologiczne Warszawa, Pałac Saski, Muzeum Warszawy

Stoneware apothecary jar with Saxon monogram, archaeological site Warsaw, Saxon Palace, Museum of Warsaw

Аптечний посуд з кераміки з саксонською монограмою, місце археологічних розкопок у Варшаві, Саксонський палац.

How did the Saxon Axis urban layout change Warsaw?

The city was no longer perceived only through the lens of the royal residence. Its center was marked by communication routes - the intersection of Krakowskie Przedmieście and the Saxon Axis.

The axis gave the city layout an innovative, bold direction. New military and commercial facilities along with the most important residences were to be built there.

In 1727, the Saski Garden was opened to the inhabitants of Warsaw as the first public city park in the Commonwealth and one of the first in Europe. The palace courtyard was also made available to the public. When the palace lost its residential function, it became a city square.

The vestiges of the Saxon Axis are still visible in the urban space of Warsaw. It leads from the Royal Route through the Saxon Garden towards Mirowski market halls. The former courtyard is today's Marshal Józef Piłsudski Square, a place for festivities and state events. The Saski Garden remains one of the favorite places for walks of Warsaw residents and their guests.

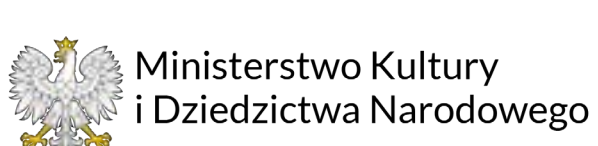
Як Саксонська вісь змінила Варшаву?

Саксонська вісь надала планові міста інноваційний, сміливий напрямок. Саме вздовж неї мали бути побудовані нові найважливіші військові та комерційні об'єкти і найважливіші резиденції.

В 1727 році Саксонський сад став доступним для мешканців Варшави як перший міський парк в Польщі і один з перших в Європі. Внутрішній двір палацу також було відкрито, з часом – коли палац втратив свою резиденційну функцію – він став міською площею.

До цього моменту в просторі Варшави є помітною Саксонська вісь, хоч з плином часу вона трохи розмилася в міському ландшафті. Від Королівського шляху вона веде через Саксонський сад до Міровської зали. Це все ще громадський простір з великим потенціалом. У дворіку палацу знаходиться сьогоднішня площа Маршала Юзефа Пілсудського - місце важливих та урочистих подій місцевого та державного значення, а Саксонський сад так і залишився одним з улюблених місць для прогулянок варшав'ян та їхніх гостей.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Kto mieszkał w Warszawie w XVIII i XIX wieku?

Łyżki, łyżeczki, nóż i widelec z metalu,
Muzeum Powstania Warszawskiego

Metal tablespoons, teaspoons, knife and fork,
Warsaw Rising Museum

Ложки, чайні ложки, ніж і виделка з металу,
Музей Варшавського повстання

Przez stulecia liczba osób przybywających na polskie ziemie znacznie przewyższała liczbę tych, które stąd wyjeżdżały. Rzeczpospolita przyjmowała imigrantów z państw niemieckojęzycznych, Francji, Włoch, Anglii, Turcji czy Rosji.

Ci, którzy decydowali się na przenosiny do Polski, wierzyli, że nad Wisłą czeka na nich lepsze życie. Jedną z takich osób był Mikołaj Chopin, który w początkowo pracował tu jako skromny buchalter. Był także gubernierem w rodzinie Skarbków w Żelazowej Woli, gdzie poznał swoją przyszłą małżonkę – polską szlachciankę Teklę Justynę Krzyżanowską. Jesienią 1810 roku Mikołaj objął posadę nauczyciela języka francuskiego w Liceum Warszawskim, mieszczącym się wówczas w Pałacu Saskim. Do 1817 roku Chopinowie wraz z dziećmi: Ludwiką, Fryderykiem, Izabelą i Emilią zajmowali służbowe mieszkanie na drugim piętrze północnego skrzydła Pałacu.

Who lived in Warsaw in the 18th and 19th century?

For centuries the number of people coming to the Polish-Lithuanian Commonwealth exceeded the number of those who left. The Commonwealth accepted immigrants from German-speaking countries, France, Italy, England, Turkey and Russia.

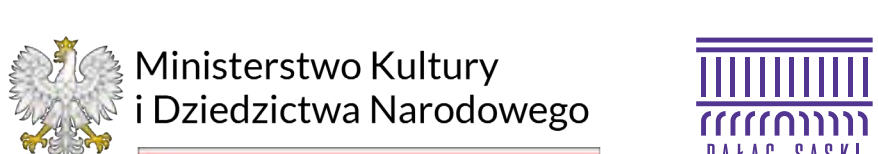
People who came to Poland believed that a better life awaited them on the banks of the Vistula River. One of them was Nicolas Chopin, who initially worked in Poland as a modest accountant. He was also a tutor for the Skarbek family in Żelazowa Wola, where he met his future wife – a Polish noblewoman Tekla Justyna Krzyżanowska. In the fall of 1810, Nicolas took the position of a French language teacher at the Warsaw Lyceum (a secondary school) located in the Saski Palace. Until 1817, the Chopins, together with their children: Ludwika, Fryderyk, Izabela and Emilia, lived in an apartment on the second floor of the northern wing of the palace.

Хто жив у Варшаві в 18-19 столітті?

Протягом століть кількість осіб, які приїжджали до Польщі перевищувала кількість тих, які звідси виїжджали. Річ Посполита приймала іммігрантів з німецькомовних країн, Франції, Італії, Англії, Туреччини чи Росії.

Люди, які переїжджали до Польщі вірили, що над Віслою на них чекає краще життя. Одним з таких людей був Ніколя Шопен, який в Польщі спочатку працював скромним бухгалтером. Також він був вихователем в сім'ї Скарбеків в Желязовій Волі, де познайомився зі своєю майбутньою дружиною – польською дворянкою Теклою Юстиною Кшижановською. Восени 1810 року Ніколя зайняв посаду вчителя французької мови в Варшавському ліцеї, розташованому тоді в Саксонському палаці. До 1817 року Шопени разом з дітьми: Людвікою, Фредеріком, Ізабелю та Емілією проживали в службовій квартирі на другому поверсі північного крила палацу.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Jakie przemiany społeczne zaszły w Warszawie pod koniec XVIII wieku?

Pod koniec XVIII wieku oczy wszystkich skierowane były na Warszawę. Obradujący tu Sejm Wielki miał przywrócić państwu sterowność, a siłą społeczną pozwalającą wprowadzić reformy w życie mieli być mieszcza- nie. Symbolem sojuszu szlachecko-burżuazyjnego stało się uchwalone w 1791 roku i włączone do Konstytucji 3 Maja Prawo o miastach. Ustawa ta umożliwiała ludziom wolnym, rzemieślnikom i cudzoziemcom swobodną drogę do stanu mieszczańskiego, zaś samym mieszczanom – do stanu szla- checkiego, pod warunkiem podjęcia pracy urzędowej lub służby wojskowej, bądź zakupu dóbr na wsi.

Przemiany te, w połączeniu z zawartymi w Konstytucji gwarancjami wol- ności osobistych dla mieszczan, zwiastowały utratę kontroli lokalnych oli- garchów i magnatów nad procesem awansu społecznego mieszkańców Rzeczypospolitej.

Dzbanek gliniany, stanowisko archeologiczne Warszawa, Pałac Saski. Muzeum Warszawy

Clay jug, archaeological site Warsaw, Saski Palace. Museum of Warsaw

Глиняний глечик, археологічні розкопки у Варшаві, Саксонський палац. Музей Варшави

What social changes took place in Warsaw at the end of the 18th century?

At the end of the 18th century, all eyes were on Warsaw. The Parliament (Sejm Wielki) debating in the capital was to secure sovereignty of the state. The social force backing the implementation of these reforms was to be the bourgeoisie.

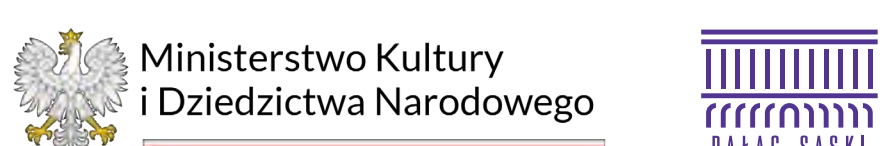
The Law on Cities (Prawo o miastach), enacted in 1791 and incorporated into the Constitution of 3 May 1791, became a symbol of the alliance between the nobility and the bourgeoisie. The act created a path for the free people, craftsmen and foreigners to join the ranks of the bourgeoisie. The townspeople themselves could now become members of the nobility by purchasing land or with state and military service.

These changes, together with the guarantees of personal freedoms for the bourgeoisie included in the Constitution, heralded the loss of control of local oligarchs and magnates over the process of social advancement of the inhabitants of the Commonwealth.

Які суспільні зміни відбулися у Варшаві в кінці XVIII століття?

В кінці XVIII століття всі погляди були прикуті до Варшави. Великий Сейм обговорював тут питання відновлення контролю над державою, а міщани мали стати тією суспільною силою, завдяки якій мали здійснюватися реформи. Символом шляхецько-буржуазного союзу став ухвалений в 1791 році і включений до Конституції 3 Травня «Закон про міста». Акт відкривав вільним людям, ремісникам та іноземцям вільний шлях до міщанства, а самим міщанам – до дворянства, за умови, що вони бралися за офіційну роботу або військову службу, або купували товари в селі. Ці зміни разом з закладеними в Конституції гарантіями особистої свободи міщан, свідчили про втрату контролю місцевих олігархів і магнатів над процесом соціального піднесення мешканців Речі Посполитої.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Czym zajmowali się warszawiacy w XVIII wieku?

Szybko rozwijająca się Warszawa przyciągała ludność zarówno z kraju, jak i z zagranicy. Przybywała tutaj arystokracja i zamożna szlachta oraz przedstawiciele niższych stanów, liczący na własną przedsiębiorczość lub uśmiech losu w miejscu obiecującym nowe możliwości.

W ciągu długiego panowania Wettinów do stolicy ściągnęło wielu artystów, kupców i rzemieślników zachęconych możliwością szybkiego wzbogacenia się. W strukturze zawodowej ludności najliczniejszą grupę stanowili właśnie rzemieślnicy, którzy zaspokajali codzienne potrzeby mieszkańców Warszawy. Mniej liczną grupą byli twórcy rzemiosła artystycznego, pracujący dla wąskiego kręgu odbiorców. Wielu ludzi trudniło się handlem. Rezydencjonalny charakter miasta skutkowało natomiast dużym zapotrzebowaniem na wszelkiego rodzaju służbę. W drugiej połowie XVIII wieku do poszukiwania pracowników zaczęto wykorzystywać stołeczną prasę, w której zamieszczano pierwsze ogłoszenia.

Naparstek metalowy, stanowisko archeologiczne Warszawa, Pałac Saski. Muzeum Warszawy

Metal thimble, archaeological site Warsaw, Saski Palace. Museum of Warsaw

Металевий наперсток, місце археологічних розкопок у Варшаві, Саксонський палац. Музей Варшави

What were typical professions of the 18th century Warsaw residents?

Rapid development of Warsaw attracted people from both within the country and from abroad. The aristocracy, wealthy nobility and all those who saw a chance for a better life on the Vistula River flooded the city.

During the long reign of the Saxon Wettin dynasty, many artists, merchants and craftsmen came to Warsaw, encouraged by the possibility of gaining quick wealth.

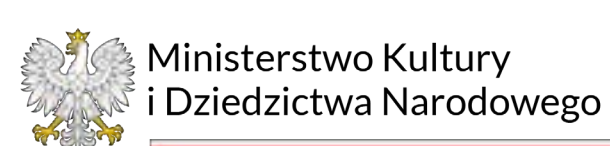
The most numerous group in the occupational structure of the population were craftsmen who satisfied the everyday needs of the inhabitants. Artisans, who worked only for a small clientele, were fewer in number at that time. Additionally, many people were engaged in trade.

The residential nature of the city resulted in a high demand for all kinds of domestic help. In the second half of the 18th century, the local press ran its first job advertisements for prospective employees.

Чим займалися варшав'яни в XVIII столітті?

Варшава, яка швидко розвивалася приваблювала людей, як з країни, так і з-за кордону. Сюди приїжджала аристократія, зможні дворяни, а також представники нижчих станів, які розраховували на власне підприємництво або посмішку долі в місті, що обіцяє нові можливості. Протягом довгого правління Wettinів до Варшави приїхало багато художників, купців і ремісників заохочених можливістю швидкого збагачення. Найчисельнішою групою в професійній структурі були ремісники, які задовольняли повсякденні потреби жителів столиці. Меншу чисельність мала група творців художньої майстерності, які працювали лише для вузького кола людей. Багато людей займалося торгівлею. Житловий характер міста також сприяв високому попиту на всі види послуг. В другій половині XVIII століття для пошуку працівників почали використовувати столичну пресу, в якій розміщували перші оголошення.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Jakie artefakty pozostawili po sobie XVIII-wieczni warszawiacy?

Znaczna część XVIII-wiecznych przedmiotów zabezpieczonych w trakcie wykopalisk archeologicznych pochodzi... ze śmietników. Paradoksalnie artefakty te zostały ocalone tylko dzięki temu, że swego czasu ich właściciele próbowali się ich pozbyć.

Na północnych obrzeżach terenu, jaki niegdyś zajmował Pałac Saski, znajdowały się dwa duże śmietniki, które powstały pod koniec XVIII wieku w miejscu dawnych toalet. Pośród zabytków, jakie znaleźli tam archeolodzy, dominowały przedmioty codziennego użytku.

Pracujących podczas wykopalisk naukowców zadziwiła duża liczba żeber bydłych z wyciętymi krążkami – okazało się, że były to odpady powstałe przy produkcji guzików w jednym z warsztatów rzemieślniczych. W śmietnikach znaleziono także gotowe wyroby i inne artefakty, dzięki którym możemy wyobrazić sobie życie codzienne w tamtych czasach.

Szabla żelazna, uszkodzona, zachowany jelec i klinga, wierzchołek ułamany, skorodowana, jelec na końcu gwintowany, Muzeum Powstania Warszawskiego

Iron saber, damaged, crossguard and blade preserved, tip broken, corroded, crossguard threaded at the end, Warsaw Rising Museum

Залізна шабля, з корозією, пошкоджена, збереглася хрестовина і клинок, верхівка зламана, хрестовина на кінці нарізна, музей Варшавського повстання

What artifacts were left behind by the 18th century Varsovians?

A significant part of the 18th century items unearthed during archaeological excavations come from... garbage heaps. Paradoxically, these artifacts were saved only because their owners once tried to get rid of them.

On the northern outskirts of the Saski Palace excavation area there were two large garbage pits built at the end of the 18th century in place of former latrines. Most of the archaeological discoveries found in the area were objects of everyday use.

The scientists working at the excavations were surprised by the large number of bovine ribs with cut out discs which transpired to be production waste from a button workshop. Finished goods and other artifacts were also found in the garbage pits which helps us imagine everyday life in those times.

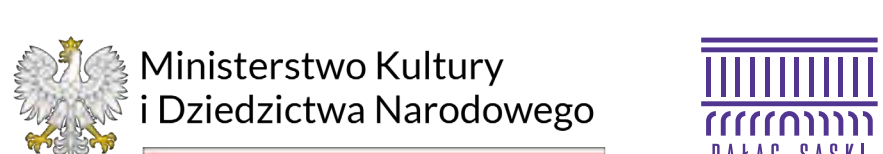
Які артефакти залишили після себе варшав'яни XVIII століття?

Значна частина предметів XVIII століття знайдених під час археологічних розкопок походить... зі смітників. Парадоксально, але ці артефакти вдалося врятувати тільки тому, що колись їх власники намагалися їх позбутися.

На північній частині території, яку колись займав Саксонський палац, знаходилися два великих смітники, які з'явилися в кінці XVIII століття на місці колишніх туалетів. Серед пам'яток, які знайшли там археологи, заходилися перш за все предмети щоденного вжитку.

Вчені, які працювали під час розкопок, були здивовані великою кількістю ребер з вирізаними дисками – це були відходи виробництва гудзиків в одній з ремісничих майстерень. На смітниках також знаходили готові вироби та інші артефакти, завдяки яким, ми можемо уявити собі щоденне життя тих часів.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Jakie było najcenniejsze znalezisko?

Jednym z cenniejszych przedmiotów znalezionych w trakcie wykopalisk na terenie Pałacu Saskiego jest pierścionek ozdobiony czterema diamentami. Wykonany ze srebra i złota element biżuterii przeleżał wiele lat na dnie XIX-wiecznej latryny. Jakież było zdziwienie archeologów, którzy natrafili na tak cenny obiekt!

Pierścionek mógł być pamiątką rodzinną lub klejnotem zaręczynowym – wierzą, że diament, jako najtrwalszy z kamieni, zapewnia trwałość związku. Ten drogi przedmiot najprawdopodobniej zsunął się z palca jednej z dam korzystającej z ustronnie usytuowanego przybytku. A może celowo został do niego wyrzucony?

Pierścionek, obrączka złota, w pierścionku umocowane w srebrze 4 oczka z oszlifowanego kamienia-brylanty, Muzeum Powstania Warszawskiego

Gold wedding ring with 4 cut diamonds set in silver. Warsaw Rising Museum

Перстень, обручка золота, в каблучці закріплено сріблом 4 петлі огранених каменів-діамантів, Музей Варшавського повстання

What was the most valuable find?

One of the most valuable items found during the excavations at the Saski Palace is a ring with four diamonds. Made of silver and gold, it lay for many years at the bottom of a 19th century latrine. Imagine the surprise of the archaeologists who found such a valuable object!

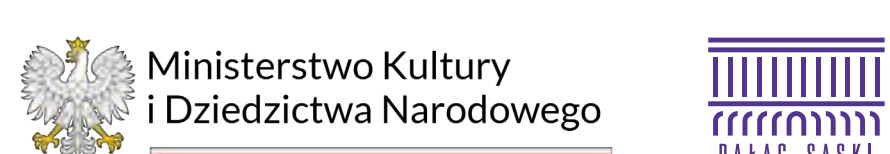
This piece of jewelry could be a family heirloom or an engagement ring – it was believed that diamonds, as the most durable of the stones, made relationships eternal. Most likely, this precious item slipped from the finger of one of the ladies using a secluded privy. Or was it thrown away deliberately?

Якою була найцінніша знахідка?

Одним з найцінніших предметів знайдених під час розкопок на території Саксонського палацу, є каблучка оздоблена чотирма діамантами. Зроблена зі срібла та золота, вона багато років пролежала на дні вигрібною ями XIX століття. Яким же було здивування археологів, які натрапили на такий цінний об'єкт!

Каблучка могла бути сімейною реліквією, або коштовністю для заручин – вважалося, що діамант, як найтвердший з дорогоцінних каменів, зробить стосунки міцними. Швидше за все, цей дорогоцінний предмет вислизнув з пальця однієї з дам, що скористалася віддалено розташованим туалетом. Але, можливо, його навмисне туди викинули?

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Z jakich części świata pochodzą przedmioty wydobyte z piwnic Pałacu Saskiego?

W trakcie wykopalisk pozyskano wiele wyjątkowych przedmiotów, które pochodzą z różnych zakątków świata. Znalezione między innymi fragmenty fajansowych naczyń z angielskiej manufaktury Wedgwooda, a także tych wyprodukowanych w Delft w Holandii. Z wytwórni holenderskich pochodzą również płytki ścienne oraz fragmenty fajek.

W związku z tym, że król August II słynął z zamiłowania do chińskiej i japońskiej porcelany, w Pałacu używano zastawy sprowadzanej z Chin. Jej fragmenty również odnaleziono przy okazji prac wykopaliskowych.

W pałacowych śmietnikach odkryto także dobrze zachowane kamionkowe butelki po wodzie mineralnej z napisem „SELTERS”. Woda selcerska, pochodząca ze źródeł znajdujących się w rejonie Westerwaldu, miała pomagać na różne dolegliwości. Pamiętajmy, że świeża woda popłynęła warszawskimi wodociągami dopiero pod koniec XIX wieku.

Flizy holenderskie, stanowisko archeologiczne Warszawa, Pałac Saski. Muzeum Warszawy

Dutch tiles, archaeological site Warsaw, Saski Palace. Museum of Warsaw

Голландська плитка, археологічні розкопки Варшави, Саксонський палац. Музей Варшави

Which parts of the world did the items found in the basements of the Saski Palace come from?

During the excavations, the archaeologists came across many unique items from all over the world. The resulting collection includes fragments of faience vessels from English manufacturer Wedgwood, as well as those produced in Delft in the Netherlands. Wall tiles and fragments of pipes are also of Dutch provenance.

As King Augustus II was famous for his love of Chinese and Japanese porcelain, the palace used tableware imported from China. Its fragments were also found during excavation works.

Well-preserved stoneware bottles for mineral water with the inscription “SELTERS” were also discovered in the palace garbage heaps. Selters water, coming from the springs located in the Westerwald region in Germany, was supposed to help with various ailments. It is worth remembering that fresh water only started flowing through the Warsaw waterworks at the end of the 19th century.

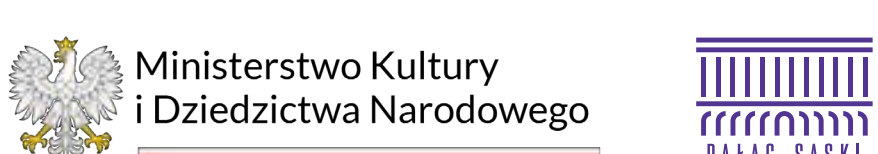
З яких частин світу походять предмети знайдені в підвалах Саксонського палацу?

Під час розкопок було знайдено багато унікальних предметів, які походять з різних частин світу. В колекції знаходяться фрагменти фаянсового посуду з англійської мануфактури Веджвуда, а також посуд виготовлений в Делфті в Голландії. З голландських фабрик також походять настінна плитка і фрагменти люльок для куріння.

У зв'язку з тим, що король Август II був відомий любов'ю до китайської та японської порцеляни, в палаці використовували сервізи привезені з Китаю. Їхні фрагменти також знайшли під час розкопок.

В палацових смітниках також знайшли добре збережені керамічні пляшки від мінеральної води з написом „SELTERS”. Ця вода, що б'є з джерел, які знаходяться в районі Вестервальд, мала допомагати нашим предкам від різних недуг. Пам'ятаймо, що прісна вода потекла варшавськими гідровузлами, аж в кінці XIX століття.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Czy XVIII wiek był czasem zmian i postępu także dla samej Warszawy?

Wiek XVIII był czasem wielkich eksperymentów, rozwoju nauki, edukacji, handlu i administracji, budowania nowoczesnych armii.

Szlacheccy synowie zaczęli wyjeżdżać z rodzinnych miejscowości, by właśnie w Warszawie szukać lepszego życia. Ich pojawienie się w mieście skutkowało zacieśnianiem kontaktów między przedstawicielami szlachty i mieszczaństwa, a z czasem przenikaniem się hermetycznych dotąd stanów.

Wzrosła także liczba małżeństw mieszanych, co dało początek zjawisku konwergencji elit. Zmiany te nie mogłyby nastąpić, gdyby nie wyjątkowa, sprzyjająca rozwojowi atmosfera ówczesnej stolicy.

Butelczka w typie po wodzie kolońskiej, z bezbarwnego szkła, stanowisko archeologiczne Warszawa, Pałac Saski

Cologne water type bottle, made of colorless glass, archaeological site Warsaw, Saski Palace
Флакони типу одеколону з безбарвного скла, археологічні розкопки у Варшаві, Саксонський палац

Was the 18th century a time of changes and progress for Warsaw?

The 18th century was a time of great experiments, developments in science, education, trade and administration as well as a time of building modern armies.

Sons of nobility began to leave their hometowns to look for a better life in Warsaw. Their arrival in the city meant that distant classes of burghers and noblemen began to intermingle and the number of marriages between representatives of different classes increased.

This development gave rise to the phenomenon of elite convergence. These changes could not have taken place without the unique atmosphere of the capital city, conducive to change and progress.

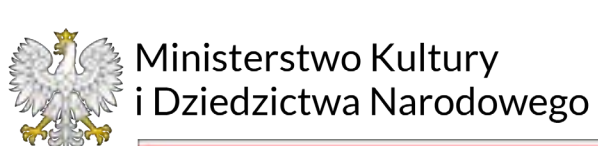
Чи XVIII століття було часом змін та прогресу також для самої Варшави?

XVIII століття було часом великих експериментів, розвитку науки, освіти, торгівлі, адміністрації, створення сучасних армій.

Знатні сини стали залишати рідні міста, щоб шукати в Варшаві кращого життя. Їх поява в місті означала, що до цього часу далекі верстви міщан та дворян почали пересікатися, виросло також число шлюбів укладених між представниками різних станів, що дало початок феномену конвєргенції еліт.

Ці зміни не відбулися б без унікальної сприятливої для розвитку атмосфери тогочасної столиці.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Jakie wydarzenia kulturalne odbywały się w Pałacu Saskim?

W Pałacu Saskim w czasach Wettinów kwitło życie kulturalne: organizowano tu koncerty i przedstawienia. Sasowie byli mecenasami i kolekcjonerami sztuki.

Za panowania Augusta II nastąpił rozkwit teatru dworskiego, wybudowano wówczas lub odrestaurowano kilka warszawskich sal teatralnych. W 1724 roku teatr powstał również w Pałacu Saskim, w budynku specjalnie dostawionym do północnego skrzydła gmachu. Król sprowadzał zarówno włoskie zespoły komedii dell'arte, jak i francuskie trupy dramatyczne.

Jego syn król August III otworzył dla warszawskiej publiczności ogólnodostępną scenę teatralną w Ogrodzie Saskim, tzw. Operalnię. Był to pierwszy wolno stojący budynek teatralny w Rzeczypospolitej.

Filizanka porcelanowa Miśnia, stanowisko archeologiczne Warszawa, Pałac Saski. Muzeum Warszawy

Meissen porcelain cup, archaeological site Warsaw, Saski Palace. Museum of Warsaw

Порцелянова чашка Мейсен, археологічні розкопки у Варшаві, Саксонський палац. Музей Варшави

What cultural events took place in the Saski Palace?

Cultural life flourished in the Saski Palace: concerts, performances and social gatherings were organized. The Wettins were patrons and collectors of art.

The reign of Augustus II was an era of thriving court theater scene, as several theater halls were built or restored in Warsaw. In 1724, a theater was established in the Saski Palace itself – in a building added to its northern wing. The king brought in both Italian commedia dell'arte groups as well as French drama troupes.

His son, King Augustus III, opened the theater stage in the Saski Garden, the so-called "Operalnia", to the general public. It was the first free-standing theater building in the Polish-Lithuanian Commonwealth.

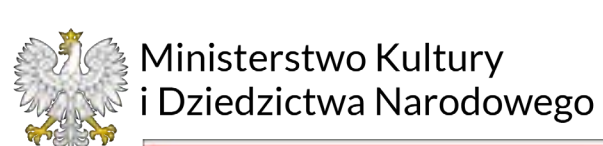
Які культурні заходи відбувалися в Саксонському палаці?

В Саксонському палаці виривало культурне життя: організовували концерти, вистави. Саксони були меценатами та колекціонерами мистецтва.

Під час правління Августа II настав розквіт придворного театру, в Варшаві відбудували і відреставрували кілька театральних зал. В 1724 року театр також був створений в Саксонському палаці, в будинку спеціально добудованим до північного крила будівлі. Король запрошував як італійські комедійні трупи dell'arte, так і французькі драматичні.

Його син, король Август III відкрив для варшавської публіки загальнодоступну сцену театру в Саксонському Саду, так звану Операльню. Це був перший окремий будинок театру в Польщі.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Co i jak jadano w Pałacu Saskim?

W czasach saskich rozpowszechnił się nowy sposób nakrycia i dekorowania stołu rodem z Francji. Na największych naczyniach podawano dziczyznę lub drób, na średnich zupy, ryby, mięsa, a także tarty i pasztety. W najmniejszych elementach zastawy serwowano liczne dodatki do dań.

Obok tradycyjnych potraw, takich jak rosół, barszcz, sztuka mięsa, bigos czy gęś, serwowano także cudzoziemskie produkty importowane, do których zaliczały się: kapary, oliwki, sardele, kartofle i ostrygi marynowane.

Wiedzy o tym, jak ucztowano w Pałacu, obok zapisów z epoki dostarczają prowadzone na jego terenie prace wykopaliskowe. Liczne znaleziska muszli ostryg świadczą o tym, że cieszyły się one dużą popularnością na królewskim stole.

Daniami wieńczącymi posiłek były desery i cukry przygotowywane przez warszawskich cukierników.

Talerz z delikatnego fajansu tzw. „cream ware”, stanowisko archeologiczne Warszawa, Pałac Saski. Muzeum Warszawy

Plate of fine faience, the so-called "cream ware", archaeological site Warsaw, Saski Palace. Museum of Warsaw

Тарілка з ніжного фаянсу, т. зв. «Кремовий посуд», археологічні розкопки Варшави, Саксонський палац. Музей Варшави

What was eaten in the Saski Palace?

In the Saxon times, a new, French way of setting and decorating the table became fashionable. Game or poultry was served on the largest dishes, while medium-sized tableware was used for soups, fish, meat, as well as tarts and pates. The smallest vessels held numerous side-dishes.

In addition to traditional dishes such as broth, borscht, boiled beef, bigos (stewed cabbage with meats) or goose, products imported from abroad were also served, such as capers, olives, anchovies, potatoes and marinated oysters. Numerous finds of oyster shells at the excavation site prove that they were very popular at the royal table. Among the remains found in the garbage pits were duck, boar and sturgeon bones, as well as the remains of a turtle, which was then considered a fish. Desserts and sugars prepared by Warsaw confectioners were the grand finale of every meal.

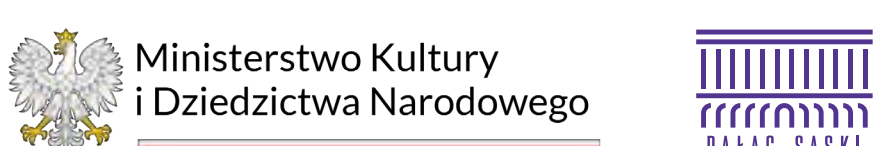
Що і як їли в Саксонському палаці?

В часи саксів настала мода на все французьке. Був поширеним новий спосіб сервірування та декорування столу. В найбільшому посуді подавали дичину, або птицю, в середньому супи, рибу, м'ясо, а також випічку та паштети. В найменшому, численні додатки до страв.

Крім традиційних страв, таких як: бульйон, борщ, шинка, бігос, чи гуска, подавали також іноземні продукти імпорту, до яких належали: капери, оливки, анчоуси, картопля та мариновані устриці.

Знання про те, як бенкетував палац, крім записів з епохи, дають розкопки, проведені в його районі. Численні знахідки раковин устриць свідчать про те, що вони користувалися великою популярністю на королівському столі. Вінцем трапези були десерти і цукати, які готували варшавські кондитери.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Jakie napoje podawano w Pałacu Saskim?

W XVIII wieku dużą popularnością cieszyły się zarówno wódka, jak i wino oraz piwo, które w odpowiednich dawkach stosowano na „poprawę trawienia”. Skłonność ówczesnych mieszkańców Pałacu do spożywania mocniejszych trunków potwierdziły obiekty zabezpieczone w trakcie badań archeologicznych. W pałacowych piwnicach odkryto liczne butelki, szklany gąsior, a także fragmenty kieliszków i szklanek. Ciekawym znaleziskiem jest szklanka z monogramem „AR3” (Augustus Rex 3 – Król August III). Król lubił wino, choć nie pił go zbyt wiele. Po sutym obiedzie zwykle palił tytoń i popijał saskie piwo.

Modne były kawa, czekolada i herbata. Aż do końca XVIII wieku podawano je do śniadania. Do spożywania herbaty, która w owym czasie była towarem luksusowym, używano filigranowych czarek.

Widelce połączone z porcelanową, ornamentowaną kolorowym wzorem kwiatowym rączką, dwie rączki od sztućców, XVIII w. Miśnia, Muzeum Powstania Warszawskiego

Gilt fork with porcelain handle with a colorful floral pattern ornament, two cutlery handles, 18th century Meissen, Warsaw Rising Museum

«Глазурована виделка з порцеляновою ручкою, орнаментована барвистим рослинним візерунком, дві ручки столових приборів, Мейсен XVIII ст.»

What did the inhabitants of Saski Palace drink?

In the 18th century, vodka, wine and beer were very popular and used in modest doses to “improve digestion”. The tendency to consume stronger drinks was confirmed by archaeological finds. Numerous bottles, a demijohn and glass fragments were discovered in the palace cellars. An interesting find is a glass with the “AR3” (Augustus Rex 3 – King Augustus III) monogram. The king enjoyed wine, although he did not drink much of it. After a hearty dinner, he usually smoked tobacco and drank Saxon beer.

Coffee, chocolate and tea were also in vogue. Until the end of the 18th century, these beverages were served with breakfast. Dainty cups were used to consume tea which was a luxury at that time.

Які напої подавали в Саксонському палаці?

В XVIII столітті великою популярністю користувалися як горілка, вино, так і пиво, яке в відповідних дозах вживалося «для покращення травлення». Схильність до вживання міцних напоїв підтверджена археологічними знахідками. В підвалах палацу знайдено багато пляшок, скляних бутлів, а також фрагменти стопок та келихів. Цікавою знахідкою є склянка з монограмою «AR3» (Augustus Rex 3 – Король Август III). Король любив вино, хоча не пив його багато. Після ситного обіду, зазвичай палив тютюн та пив саксонське пиво.

Модними були: кáva, шоколад і чай. Аж до кінця XVIII століття їх подавали до сніданку. Для вживання чаю, який в ті часи був дорогим товаром, використовували вишукані чашки.

Co się działo w Warszawie po uchwaleniu Konstytucji 3 Maja?

Konstytucja 3 Maja - dzieło króla i szerokiego obozu reformatorów miała unowocześnić ustrój Rzeczypospolitej. Wielcy posiadacze ziemscy nie mogli sobie jednak pozwolić na utracenie władzy i przychodów. Zdrada garstki magnatów stała się pretekstem do interwencji rosyjskiej.

Wybuchła wojna w obronie Konstytucji 3 Maja – państwa sąsiedzkie nie chciały widzieć Rzeczypospolitej jako silnego kraju i konkurenta.

Król poddał jednak armię zanim Rosjanie dotarli do Warszawy. Nowi obywatele Rzeczypospolitej dali natomiast wyraz swojemu patriotyzmowi i waleczności dwa lata później, w 1794 roku, podczas insurekcji kościuszkowskiej. Symbolem oporu stolicy stał się wówczas rzemieślnik, jeden z liderów powstania w Warszawie, Jan Kiliński. Zaciekle walki toczyły się między innymi na dziedzińcu Pałacu Saskiego. Ducha warszawianek i warszawiaków złamała dopiero brutalna rzeź Pragi.

Kulka muszkietowa, stanowisko archeologiczne Warszawa, Pałac Saski. Muzeum Warszawy

Musket ball, archaeological site Warsaw, Saski Palace. Museum of Warsaw

Мушкетна куля, місце археологічних розкопок у Варшаві, Саксонський палац. Музей Варшави

What happened in Warsaw after the Constitution of 3 May 1791 was passed?

The Constitution prepared by the king and a broad coalition of reformers was supposed to modernize the political system of the Commonwealth. However, the great landowners could not afford to lose their power and incomes. The resulting betrayal of a handful of magnates became a pretext for Russian intervention.

A war broke out in defense of The Constitution of 3 May 1791, as the neighboring countries did not want to see the Polish-Lithuanian Commonwealth a strong and competitive state.

However, the king surrendered his army before the Russians reached Warsaw. Two years later, in 1794, citizens of the Commonwealth participating in the Kościuszko Uprising showed their patriotism and bravery. Jan Kiliński – a craftsman and a burgher – became a symbol of the resisting capital. Fierce fights took place in the courtyard of the Saski Palace.

Only the brutal Massacre of Praga district broke the spirit of the residents of Warsaw.

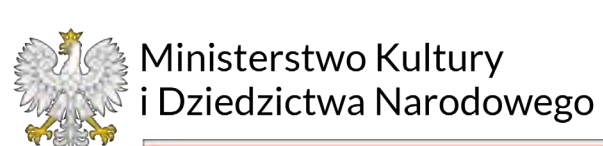
Що відбувалося в Варшаві після ухвалення Конституції 3 травня?

Конституція 3 Травня ухвалена під час Чотирирічного сейму мала модернізувати політичну систему Республіки Польща. Проте, великі землевласники пов'язані з Торговельним конфедеративним табором, не могли собі дозволити втратити владу та прибутки. Зрада жменьки магнатів стала приводом для російської інтервенції.

Проти реформ Великого Сейму розгорілася війна – сусідні країни не хотіли бачити Польщі, як сильної і конкуруючої держави.

Під час війни, що захищала Конституцію 3 Травня, король здав свою армію, перш ніж росіяни дійшли до Варшави. Нові громадяни Республіки Польща висловили свій патріотизм і відвагу через два роки, в 1794 році, під час Повстання Костюшки. Символом опору столиці тоді був ремісник, один з керівників повстання у Варшаві Ян Кілінський. Запеклі бої відбувалися, в тому числі, у дворі Саксонського палацу. Лише жорстока різня на Празі зламала дух варшав'янок та варшав'ян.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamień przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Co wiemy o roli Pałacu podczas powstania kościuszkowskiego?

W czasie powstania kościuszkowskiego, 17 kwietnia 1794 roku, na dziedzińcu przed Pałacem Saskim rozegrała się krwawa potyczka. Lud Warszawy odparł uderzenie kolumny wojsk rosyjskich idącej na odsiecz obleganemu na ulicy Miodowej carskiemu generałowi Osipowi Igelströmowi. Polski oddział, z kapitanem Drozdowskim na czele po wypaleniu z działa rozpoczął powolny odwrót, a następnie zatrzymał się na dziedzińcu sąsiedniego Pałacu Brühla.

Cały czas ostrzeliwano wojska rosyjskie pod dowództwem generała Iwana Nowickiego, który w pewnym momencie utracił kontrolę nad swoimi żołnierzami. Rosjanie rozbiegli się po okolicy. Wdarli się do niebronionego Pałacu Saskiego i pobliskich kamienic, rabując sprzęty, kosztowności i zgromadzony w piwnicach alkohol.

Kiedy na ulicy Królewskiej pojawił się oddział Polaków z 10. Regimentu, Rosjanie rzucili się w panice w stronę Alej Jerozolimskich i uciekli z miasta.

Mosiężna rękojeść szabli, stanowisko archeologiczne
Warszawa, Kamienice przy ul. Królewskiej,
Muzeum Warszawy

Brass saber handle, archaeological site Warsaw,
Tenements on Królewska Street, Museum of Warsaw

Латунне руків'я шаблі, археологічні розкопки у Варшаві,
багатоквартирні будинки на вул. Крільєвська, Музей Варшави

What do we know about the role of the palace during the Kościuszko Uprising?

During the Kościuszko Uprising, on the 17th of April, 1794, a bloody skirmish took place in the courtyard in front of the Saski Palace. The people of Warsaw repelled the strike of a column of Russian troops aiding the besieged tsarist general Iosif Igelström, cornered by insurgents on Miodowa Street. The Polish unit, headed by Captain Drozdowski, fired its cannon and retreated, stopping in the courtyard of the neighboring Brühl Palace.

The Russian troops under the command of General Ivan Novitskiy, who at some point lost control of his soldiers, were under constant fire. When the Russians scattered, they broke into the unprotected Saski Palace and nearby tenement houses, stealing furniture, valuables and alcohol stored in the cellars.

When a unit of Poles from the 10th Regiment appeared on Królewska Street, the Russians panicked, headed towards Aleje Jerozolimskie and fled the city.

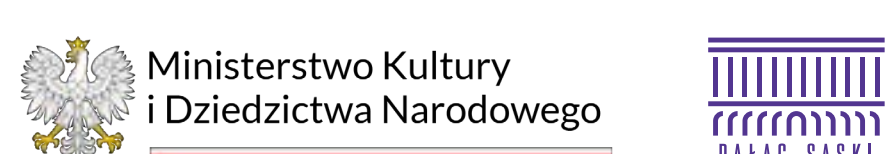
Що ми знаємо про роль палацу під час повстання Костюшки?

Під час повстання Костюшки, 17 квітня 1794 року, на подвір'ї перед Саксонським палацом сталася кривава сутичка. Варшав'яни відбили напад колони російських військ, які йшли на допомогу обложеному на вулиці Медовій царському генералу Осипу Інгельстрему. Польський підрозділ під командуванням капітана Дроздовського після обстрілу з гармати почав повільний відступ, зупинившись на подвір'ї сусіднього палацу Брюля.

Постійно обстрілювати російські війська під командуванням ген. Івана Новицького, який в якийсь момент втратив контроль над своїми солдатами. Росіяни розбіглися по околицях. Увірвалися до Саксонського палацу, який не оборонявся та до прилеглих кам'яниць, грабуючи обладнання, коштовності і накопичений в підвалах алкоголь.

Коли на вулиці Крулевській з'явилася частина поляків з 10 полку, росіяни в паніці кинулися в бік Єрусалимських Алей і втекли з міста.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

W jaki sposób historia Pałacu została naznaczona tragicznym doświadczeniem zaborów?

Rzeczpospolita była państwem wymagającym gruntownych reform. Konstytucja 3 Maja miała przywrócić państwu sterowność.

Zaborcy przerwały jednak proces reformy. Ziemie Rzeczypospolitej zostały podzielone pomiędzy Austrię, Prusy i Rosję w sposób nierespektujący budowanych przez wieki powiązań kulturalnych, gospodarczych i rodzinnych. Każde z państw zaborczych prowadziło politykę integracji podległych mu terenów ze swoim imperium.

W 1797 roku Pałac Saski został kupiony przez rząd pruski. Pałacowe wnętrza wynajmowano. Na początku XIX wieku miało tu swoją siedzibę Liceum Warszawskie. Po kongresie wiedeńskim Pałac Saski stał się własnością rządu Królestwa Polskiego, zaś po powstaniu styczniowym został oddany pod zarząd miejski. W latach 60. XIX wieku budynek zajął zarząd Warszawskiego Okręgu Wojskowego. Rosjanie pozostali tu aż do ewakuacji w sierpniu 1915 roku.

Naczynie gliniane, tzw. trójnóg, stanowisko archeologiczne
Warszawa, Pałac Saski, Muzeum Warszawy

Ceramic vessel, so-called tripod, archaeological site
Warsaw, Saski Palace, Museum of Warsaw

Глиняна посудина, т. зв. штатив, археологічні розкопки
у Варшаві, Саксонський палац, Музей Варшави

How was the history of the palace marked by the tragic experience of the Partitions period (1795-1918)?

As a state, the Polish-Lithuanian Commonwealth required thorough reforms. The Constitution of May 3 1791 was supposed to revitalize its agency.

The partitions (occupation by Russia, Prussia and Austria) stopped these efforts. The lands of the Commonwealth were divided regardless of the cultural, economic and family ties built over the centuries. Each of the partitioning states pursued a policy of integrating its territories with its own empire.

In 1797, the Saski Palace was bought by the Prussian government, which then rented its premises. At the beginning of the 19th century, the Warsaw Lyceum (a secondary school) was located here. After the Congress of Vienna, the palace became the property of the government of the Kingdom of Poland, and after the January Uprising it was handed over to the municipal administration and rebuilt.

In the 1860s, the building was taken over by the management of the Warsaw Military District. The Russians stayed here until their evacuation from the city in August 1915.

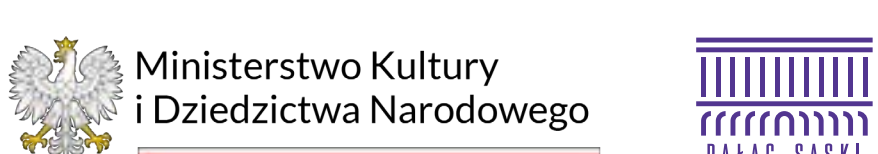
Яким чином історія палацу була відзначена трагічним досвідом розподілів?

В другій половині XVIII століття Польща була державою, яка потребувала ґрунтовних реформ. Конституція 3 травня мала повернути управління державою.

Однак розподіли знищили ці зусилля. Землі Польщі були поділені незалежно від вибудованих століттями культурних, економічних та родинних зв'язків. Кожна з держав поділу – Австрія, Пруссія та Росія – проводила політику інтеграції підлеглих їй територій зі своїми імперіями.

В 1797 році Саксонський палац був викуплений пруським урядом, а приміщення, які в ньому знаходилися були орендовані. На початку XIX століття тут розміщувався Варшавський ліцей. Після Віденського конгресу Саксонський палац став власністю уряду Королівства Польського, а після Січневого повстання був переданий міській адміністрації та перебудований. В 60-х роках XIX століття будинок перейшов під управління Варшавського військового округу. Росіяни залишалися тут аж до евакуації в серпні 1915 року.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Jak zmieniała się rola Warszawy w XIX wieku?

Pod zaborami Warszawa straciła swoją dotychczasową rangę, wciąż jednak była stolicą Królestwa Polskiego i czerpała korzyści z centralnego położenia na przecięciu najważniejszych szlaków handlowych. W Imperium Rosyjskim ustępowała wielkością tylko Moskwie i Petersburgowi.

Wszechstronnie rozwijające się miasto – centrum wydarzeń politycznych, gospodarczych i kulturalnych – w wyniku działań władz zaborczych miało jednak z czasem stać się prowincjonalnym ośrodkiem.

Gwizdek metalowy, cały, bardzo dobrze zachowany, w kształcie przypominający lufę armaty, policyjny z końca XIX w., Muzeum Powstania Warszawskiego

Metal whistle, whole, very well preserved, shaped like a cannon barrel, police whistle from the late 19th century, Warsaw Rising Museum

Свисток металевий, цілий, дуже добре збережений, формою нагадує гарматний ствол, поліцейський свисток кінця 19 ст., Музей Варшавського повстання

How did the role of Warsaw change in the 19th century?

During the partitions, Warsaw lost much of its importance, but was still the capital of the Kingdom of Poland and benefited from its central location at the intersection of crucial trade routes. In the Russian Empire, it was the third largest city, right after Moscow and St. Petersburg.

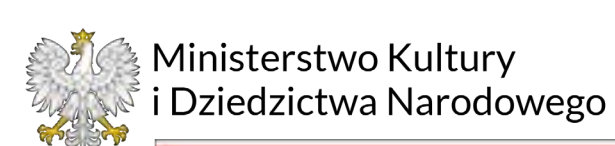
Development processes could not be stopped entirely. Warsaw was still a center of political, economic and cultural events, even though it was subjected to hostile behavior of the partitioning authorities, aimed at reducing it to a provincial town.

Як змінилася роль Варшави в XIX столітті?

Після розподілів Варшава втратила свій колишній статус, та все ж залишалася столицею Королівства Польського та використовувала своє центральне положення на перетині найважливіших торговельних шляхів. В Російській імперії вона була третім за величиною містом після Москви та Санкт-Петербургу.

Місто, яке всебічно розвивається – центр політичних, економічних та культурних подій – , однак в результаті дій окупаційної влади вона з часом повинна була стати провінційним центром.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Jakie piętno odcisnęła w tym miejscu władza carska?

W czasach Królestwa Polskiego zarówno plac, jak i Pałac Saski były świadkami tragicznych losów Polski. Reprezentacyjny charakter Pałacu powodował, że to właśnie na jego dawnym dziedzińcu władze zaborcze umieszczały symbole swojej dominacji.

W 1841 roku na placu Saskim wzniesiono obelisk upamiętniający siedmiu polskich oficerów, którzy śmiercią zapłacili za odmowę stanięcia po stronie zrywu w trakcie powstania listopadowego.

Pod koniec XIX wieku na placu wybudowano sobór Aleksandra Newskiego, który miał być dobitnym symbolem dominacji rosyjskiej. Sobór był potężną budowlą górującą nad centralną i reprezentacyjną częścią miasta.

Obok została wzniesiona potężna, wolnostojąca 73-metrowa dzwonnica – jedna z najwyższych budowli Warszawy przełomu wieków.

Gmachy katedry i dzwonnicy zdominowały całe otoczenie, zmieniając również zupełnie charakter placu Saskiego.

Aluminiowy medalik z wizerunkiem św. Anny,
Muzeum Powstania Warszawskiego

Aluminum medallion with the image of St. Anne,
Warsaw Rising Museum

Алюмінієва медаль із зображенням св. Анни,
Музей Варшавського повстання

What mark left the tsarist authorities on this place?

In the times of the Kingdom of Poland, both the square and the Saski Palace reflected the tragic fate of Poland. The representative nature of the palace meant that the partitioning authorities chose its former courtyard to erect symbols of their domination. In 1841, the Russian authorities placed in the square an obelisk commemorating the seven loyalist Polish officers who refused to join the November Uprising.

At the end of the 19th century, the Alexander Nevsky Cathedral was erected in the square – a grandiose symbol of Russian domination towering over the central and representative part of the city.

A huge, free-standing 73-meter bell tower flanked the cathedral – one of the tallest buildings in Warsaw at the turn of the century. Both buildings dominated over everything in the vicinity, completely changing the character of Saski Square.

Який відбиток залишила царська влада в цьому місці?

За часів Королівства Польського площа як і Саксонський палац були відображенням трагічної долі Польщі. Репрезентаційний характер площі сприяв, щоб саме на його колишньому подвір'ї влади розподілу споруджували символи свого панування.

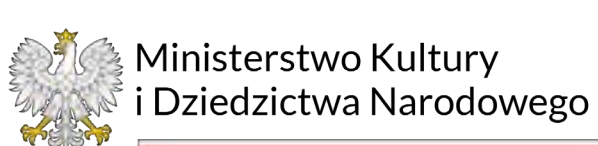
В 1841 році на Саксонській площі царська влада поставили обеліск на честь семи польських офіцерів, які заплатили своєю смертю від рук учасників Листопадового повстання за відмову стати на бік повстання.

В кінці XIX століття, на площі побудовано собор Олександра Невського, який мав стати яскравим символом російського панування.

Поряд стояла 73-метрова дзвіниця – одна з найвищих будівель Варшави на зламі століть.

Собор домінував над всім, що його оточувало, а також змінював характер Саксонської площі.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Dlaczego zdecydowano się na przebudowę Pałacu?

O przebudowie Pałacu myślnano już w końcu XVIII wieku.

Barokowy pałac uległ znacznym zniszczeniom w czasie insurekcji kościuszkowskiej, a powstanie listopadowe przyniosło jego dalszą dewastację.

Projekt przebudowy Pałacu Saskiego wyłoniono w drodze plebiscytu, który można przyrównać do dzisiejszych konkursów architektonicznych. Warunkiem przebudowy było stworzenie możliwości przejścia między placem a Ogrodem Saskim. Inwestor, którym był kupiec z Brześcia Litewskiego Jan Skwarcow, został zobligowany do zrealizowania wytycznych magistratu.

W wyniku przebudowy trwającej w latach 1839 – 1842 powstał Pałac Saski, jaki znamy z dawnych fotografii. Przeszła ona do historii jako dzieło Adama Idźkowskiego, choć wiele elementów pochodziło z projektu Wacława Ritschla. Budowla w formie klasycystycznej szybko wpisała się w panoramę miasta.

Kostka posadzkowa, stanowisko archeologiczne Warszawa, Pałac Saski. Muzeum Warszawy

Floor cube, archaeological site Warsaw, Saski Palace. Museum of Warsaw

Бруківка, місце археологічних розкопок Варшави, Саксонський палац. Музей Варшави

Why was the original palace rebuilt?

The rebuilding of the palace was already considered at the end of the 18th century.

The Baroque palace was significantly damaged during the Kościuszko Uprising and the November Uprising brought further destruction.

The design of the reconstruction of the Saski Palace itself was selected through a plebiscite, which can be compared to architectural competitions of today. The remodeling was to be conducted under the condition of creating a passage between the square and the Saski Garden. The investor, a merchant from Brest-Litovsk called Jan Skwarcow, was obligated to implement these municipal guidelines.

This is how the familiar form of the Saski Palace was created. Reconstruction was completed in 1842. It made history as the work of Adam Idźkowski, although many elements came from the design of Wacław Ritschel. The neoclassical building quickly became a part of the city skyline.

Чому вирішили перебудувати палац?

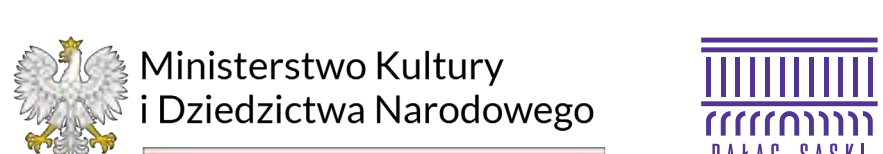
Про перебудову палацу замислювалися вже в кінці XVIII століття.

Бароковий палац дуже постраждав під час повстання Костюшки, а Листопадове повстання принесло чергові спустошення будівлі.

Проект перебудови самого Саксонського палацу в 1839 – 1842 роках обирали шляхом плебісциту, який можна порівняти з теперішніми архітектурними конкурсами. Умовою реконструкції було створення можливості проходу між площею і Саксонським садом. Інвестор, купець з Брест-Литовська, Ян Скварцов, був зобов'язаний виконати муніципальні настанови.

Так з'явився Саксонський палац, який ми знаємо зі старих фотографій. Головний корпус був знесений, а на його місці споруджено монументальну класицистичну колонату, яка давала змогу пройти з площі до Саксонського саду. Колоната поєднала два крила будинку з внутрішніми двориками. Перебудову було закінчено в 1842 році. Вона увійшла до історії, як робота Адама Ідзьківського, хоча багато елементів належало проекту Вацлава Річля. Будівля в класицистичному стилі швидко вписалася в панораму міста.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Jakie sławne postaci były związane z Pałacem?

Z Pałacem Saskim łączy się wiele nietuzinkowych postaci.

Jeszcze jako hetman był tu późniejszy król - Jan Sobieski. Przez kilkadziesiąt lat Pałac był siedzibą polskich władców – Augusta II i jego syna Augusta III.

W XIX wieku budynku kwitło życie towarzyskie, odbywały się wystawy, koncerty i bale. Fryderyk Chopin spędził tu kilka lat swojego dzieciństwa. To tu rozpoczął naukę gry na fortepianie i tu powstały jego pierwsze utwory. Pałac odwiedzał często pisarz Józef Ignacy Kraszewski. W Pałacu Saskim mieszkała wraz z rodziną młoda poetka i improwizatorka Jadwiga Łuszczewska „Deotyma” – jej rodzice prowadzili tu jeden z najświetniejszych warszawskich salonów literacko-artystycznych.

W latach 1922–1923 w Pałacu mieszkał tu Józef Piłsudski. Na początku lat 30. właśnie tutaj specjaliści Biura Szyfrów rozpracowali słynną niemiecką Enigmę.

Kościąna kostka domino 8-oczkowa, stanowisko archeologiczne Warszawa, Kamienice przy ul. Królewskiej, Muzeum Warszawy

Bone domino cube, 8 pips, archaeological site Warsaw, Tenements on Królewska Street, Museum of Warsaw

Кістня доміно з 8 отворами, археологічні розкопки у Варшаві, багатоквартирні будинки на вул. Królewska, Музей Варшави

What famous figures were associated with the palace?

Many extraordinary people lived and worked in the palace.

Military commander Jan Sobieski, who would later become King of Poland, frequented the place.

For several dozen years, the palace was the seat of Polish kings – Augustus II and his son, Augustus III.

In the 19th century the palace was a venue for concerts, balls and exhibitions.

Fryderyk Chopin spent several years of his childhood and started learning to play the piano in the Saski Palace – it was here that he wrote his first pieces. Writer Józef Ignacy Kraszewski visited the place. The young poet and writer Jadwiga Łuszczewska, called “Deotyma”, lived with her family in the Saski Palace and her parents held here one of the most famous literary and artistic salons in Warsaw.

In the years 1922-1923, Marshal Józef Piłsudski lived in the palace. It was here that the specialists from the Cipher Bureau worked out the famous German Enigma in the early 1930s.

Які відомі особистості були пов'язані з палацом?

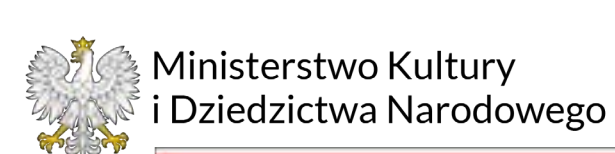
З Саксонським палацом пов'язано багато неординарних особистостей.

Гостював тут великий гетьман коронний Ян Собеський, який пізніше став королем. Протягом кільканадцяти років палац був резиденцією королів з саксонської династії Віттинів: Августа II і його сина, Августа III. Знаменитим мешканцем Саксонського палацу був Фредерік Шопен, який провів в ньому кілька років свого дитинства. Тут він почав навчатися гри на фортепіано і тут з'явилися його перші твори.

В перебудованому в XIX столітті будинку вирувало світське життя, відбувалися виставки, концерти і бали. Бував тут письменник Юзеф Ігнацій Кравецький. В Саксонському палаці проживала з родиною молода Ядвіга Луцевська «Деотима» і тут виступила зі своїми першими публічними імпровізаціями. Її батьки вели тут один з найвідоміших варшавських літературно-мистецьких салонів.

В 1922-1923 роках в палаці проживав Юзеф Пілсудський, як командувач розташованого тут Генерального штабу Війська Польського. Дещо пізніше тут, на початку 30-х років фахівцями Бюро Шифрів був зламаний код знаменитої німецької «Енігми».

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Jakie relikty przeszłości znaleziono na terenie dawnego Pałacu Saskiego?

W obrębie zachowanych piwnic odkryto pozostałości zarówno barokowej, jak i klasycystycznej budowli. Znaleziono m.in. fragmenty obramień okiennych, gzymsów, a także kominków wykonanych z piaskowca, które dziewiętnastowieczni budowniczowie wykorzystali ponownie przy przebudowie. Na terenie dawnego królewskiego ogrodu znajdującego się na jednym z wewnętrznych dziedzińców Pałacu odkryto elementy zniszczonych barokowych rzeźb.

Do naszych czasów zachowały się ślady głębokiej orki świadczące o tym, że kiedyś obszar dzisiejszego placu Marszałka Józefa Piłsudskiego pokrywały pola uprawne. Odkryto również studnię znajdującą się niegdyś na terenie folwarku starościńskiego.

W trakcie prac archeologicznych odsłonięte zostały także pozostałości fortyfikacji wazowskich, fragment drogi prowadzącej do jurydyki Grzybów oraz relikty należącego do kasztelana lubelskiego Andrzeja Firleja drewnianego dworu, zniszczonego w czasie najazdu szwedzkiego.

Zestaw butelek szklanych, w tym po winie, wódce oraz po miodzie pitnym, stanowisko archeologiczne Warszawa, Pałac Saski. Muzeum Warszawskie

Set of glass bottles, including wine, vodka and mead bottles, archaeological site Warsaw, Saski Palace. Museum of Warsaw

Набір скляних пляшок, включенові вино, горілку та медууху, археологічні розкопки у Варшаві, Саксонський палац.

What relics of the past were found on site of the former Saski Palace?

Remains of both Baroque and Classicist buildings were found within the preserved cellars. Fragments of window frames, cornices and fireplaces made of sandstone reused during the reconstruction by the 19th century builders were uncovered. In the area of the former royal garden, located in one of the inner courtyards of the palace, elements of damaged Baroque sculptures were discovered.

Deep traces of plow use have survived to our times, proving that the area of today's Marshal Józef Piłsudski Square was once covered by arable land. A well which used to be located on the premises of the farm belonging to the local official was also discovered.

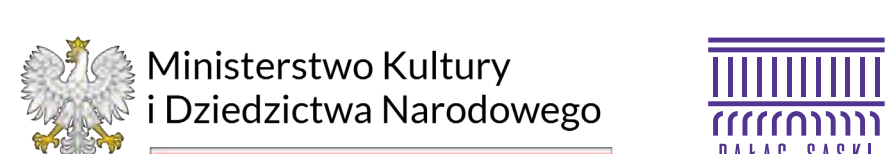
Archaeological excavations revealed the remains of fortifications from the Vasa period, a fragment of the road leading to the Grzybów neighborhood and the relics of the wooden court of the Lublin castellan, Andrzej Firlej, destroyed during the Swedish invasion.

Які пам'ятки минулого знайдено на території колишнього Саксонського палацу?

Коли відкрили підвали, що мають історичне значення, розпочалися археологічні дослідження місць, які протягом сотень років формували культурні нашарування. Обстежено територію двориків палацу, а також простір, що знаходиться під підвалами. До наших часів збереглися сліди глибокої оранки, які свідчать про те, що колись на території теперішньої площі Маршала Юзефа Пілсудського знаходилися сільськогосподарські угіддя. Також виявлено колодязь, який колись знаходився на території старошинського фільварку.

Під час археологічних розкопок також виявили залишки вазовських укріплень, фрагмент дороги, яка веде до Гжибівської суддики, а також реліквії дерев'яного двору люблінського каштеляна Андрея Фірлея, знищеного під час шведської навали.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Czym dla Warszawy był rok 1918 i odzyskanie niepodległości?

Wielka Wojna prowadzona przez zaborców na ziemiach polskich pozostawiła je w zgliszczach. Sama Warszawa poniosła największe straty w trakcie odwrotu armii rosyjskiej w 1915 roku. Ewakuowano wówczas w głąb Rosji całe zakłady przemysłowe, kolekcje muzealne i uczelnie – wraz z ich załogami i specjalistami.

Niepodległa Polska musiała dźwigać się z ruin, mierząc się z zadaniem połączenia odmiennych systemów społecznych i gospodarczych trzech zaborów, na terenach, które przez ponad sto lat integrowane były z trzema różnymi imperiami.

Tak rozpoczęła się niepodległość. Warszawa znów stała się stolicą wolnej Polski i stawiała czoła nowym wyzwaniom. Nie byłoby to możliwe, gdyby nie kolejna, wielka fala migracji do stolicy.

Butelka po mleku z Miejskich Zakładów Mleczarskich „AGRIL” i szklanka, stanowisko archeologiczne Warszawa, Pałac Saski. Muzeum Warszawy

Milk bottle from Municipal Dairy Works „AGRIL” and a glass, archaeological site Warsaw, Saski Palace. Museum of Warsaw

Пляшка молока з муніципального молочного заводу „AGRIL” і скло, археологічні розкопки у Варшаві, Саксонський палац.

What did the year 1918 and the regaining of independence mean for Warsaw?

The Great War waged by the partitioning powers left the Polish lands in ruins. Warsaw suffered the greatest losses during the retreat of the Russian army in 1915. Entire industrial plants, museum collections and universities were evacuated deep into Russia, along with their crews and specialists.

Independent Poland had to rise from its ruins and face the challenge of unifying social and economic systems of the three partitions and regions which had been integrated with three different empires for over a hundred years.

This is how independence began. Warsaw once again became the capital of free Poland, rising to meet new expectations. It would not have been possible if it were not for another great wave of migration to the capital.

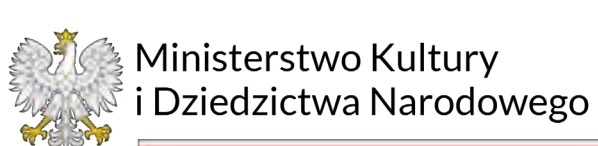
Яким для Варшави був 1918 рік і відновлення незалежності?

Велика війна, яка велася через розподіли на польській землі, спустошила її. Варшава зазнала найбільших втрат під час відступу російської армії в 1915 року. Цілі промислові підприємства, музейні колекції та університети були евакуйовані в глиб Росії разом зі їх колективами та спеціалістами.

Незалежній Польщі довелося підніматися з ruin, об'єднуючи суспільні та економічні системи трьох поділів, та території, які були інтегровані в три різні імперії протягом більше ніж ста років.

Так починалася незалежність. Варшава знову стала столицею вільної Польщі, постаючи перед новими викликами. Це було б неможливо, якби не чергова велика хвиля міграції до столиці.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Na czym skupiało się życie warszawiaków po odzyskaniu niepodległości?

Warszawę pierwszych lat niepodległości charakteryzował dynamiczny rozwój we wszystkich sferach życia – gospodarczego, społecznego, politycznego czy kulturalnego. Był to efekt zarówno planowych działań, jak i oddolnych procesów i inicjatyw. Tempo zmian sprawiało, że w stolicy w jednym czasie chaos ścierał się z ładem, szpetota z pięknem, gesty wzniosłe z aktami bezprawia.

Niełatwy proces odbudowy polskiej państwowości po ponad stu latach zaborów udało się przeprowadzić dzięki sile i determinacji ówczesnych mieszkańców stolicy i reszty kraju.

Elementy detalu architektonicznego – płytki posadzkowe, stanowisko archeologiczne Warszawa, Pałac Saski, Muzeum Warszawy

Pieces of Architectural detail – floor tiles, archaeological site Warsaw, Saski Palace, Museum of Warsaw

Елементи архітектурної деталі - плитка для підлоги, пам'ятка археологічних розкопок Варшави, Саксонський палац, Музей Варшави

What was the life of the inhabitants of Warsaw like after regaining independence?

Warsaw was experiencing rapid development in all spheres of life. The fast pace of both planned and spontaneous changes meant that chaos clashed with order in the capital at any given time. Ugliness met beauty, noble gestures occurred at the same time with acts of lawlessness.

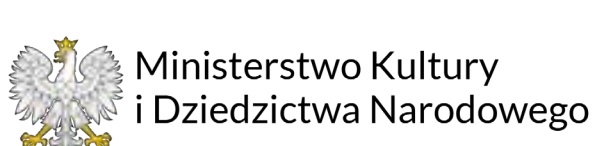
The difficult process of rebuilding Polish statehood after more than a hundred years of partitions was completed thanks to the strength and determination of the inhabitants of the capital and the whole country.

На чим було зосереджене життя мешканців Варшави після відновлення незалежності?

Варшава переживала інтенсивний, як плановий, так і стихійний розвиток в усіх сферах життя. Швидкість змін призвела до того, що в столиці хаос зіткнувся з порядком, потворність з красою, жести доброти з беззаконням.

Нелегкий процес відбудови польської державності після більш ніж сторічної неволі, був здійснений завдяки силі і рішучості тодішніх жителів столиці і всієї країни.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Co symbolizuje Grób Nieznanego Żołnierza?

Grób Nieznanego Żołnierza to symbol bohaterskiej walki za ojczyznę i jej niepodległy byt. Pomnik został wkomponowany w monumentalną kolumnadę Pałacu Saskiego w 1925 roku, stając się jednym z najważniejszych symboli Warszawy.

Tu, w centralnym miejscu stolicy Rzeczypospolitej, płonął ogień pamięci o ofierze poniesionej przez wszystkich, którzy polegli w walce o wolność i niepodległość kraju.

Ażurowa aplikacja, miedziana, z ozdobnym monogramem SP - Szkoła Podchorążych, okres międzywojenny, Muzeum Powstania Warszawskiego

Openwork badge, copper, with decorative SP (Szkoła Podchorążych) - Cadet School monogram, interwar period, Warsaw Rising Museum

Ажурна апликація, мідь, з декоративним монограмом Початкова школа - кадетська школа, міжвоєнний період, Музей Варшавського повстання.

What does the Tomb of the Unknown Soldier symbolize?

The Tomb of the Unknown Soldier is a symbol of the heroic struggle for the homeland and its independent existence. In 1925, it was incorporated into the monumental colonnade of the Sasaki Palace, becoming one of the most important symbols of Warsaw.

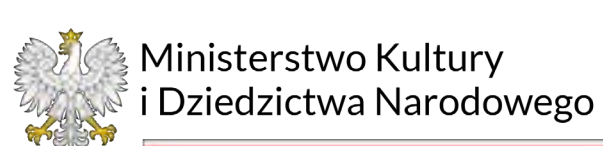
Here, in the central place of the capital of the Republic of Poland, the flame of memory of the sacrifice suffered by all those who died in the fight for freedom and independence was burning.

Що символізує Могила Невідомого Солдата?

Могила Невідомого Солдата є символом любові до Батьківщини і пам'ятником героїчної боротьби за її незалежне існування. В 1925 році його поєднали з монументальною колонадою Саксонського палацу, він став одним з найважливіших символів Варшави.

Тут, в центрі столиці Республіки Польща, палав вогонь пам'яті про жертву принесену всіма, хто поліг в боротьбі за свободу і незалежність Республіки Польща.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamień przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Budzik, cały, skorodowany, owalny, z zachowanym szkłem nad cyferblatem, wskazówki zatrzymane na 10:16, Muzeum Powstania Warszawskiego

Alarm clock, whole, corroded, oval, with preserved glass over the clock face, hands stopped at 10:16, Warsaw Rising Museum

Будильник, цілий, поржавілий, овальний, зі збереженим склом над циферблатом, стрілки зупинилися на 10:16, Музей Варшавського повстання

Jak zmieniła się rola Pałacu Saskiego po odzyskaniu niepodległości?

Wraz z odzyskaniem przez Polskę niepodległości Pałac Saski stał się siedzibą Sztabu Generalnego Wojska Polskiego.

W północnym skrzydle działała Sekcja Szyfrów Oddziału II. Komórka ta, z porucznikiem Janem Kowalewskim na czele, złamała szyfry Armii Czerwonej, przyczyniając się do pokonania wojsk bolszewickich pod Warszawą w 1920 roku i do finalnego zwycięstwa w wojnie polsko-bolszewickiej.

Przez kilka miesięcy w Pałacu Saskim, w służbowym mieszkaniu przeznaczonym dla Szefa Sztabu, mieszkał wraz z rodziną marszałek Józef Piłsudski. W latach 30. w budynku pracowali kryptolodzy: Marian Rejewski, Jerzy Różycki i Henryk Zygalski. Pod koniec 1932 roku, dzięki swej ogromnej wiedzy i wytrwałości, złamali oni kod niemieckiej maszyny szyfrującej Enigma.

1 września 1939 roku Sztab Główny przekształcił się w Sztab Naczelnego Wodza.

How did the role of the Saski Palace change after regaining independence?

With Poland regaining independence in 1918, the Saski Palace became the seat of the General Staff of the Polish Army.

The northern wing of the building housed the Cipher Section of the II Division. This cell, headed by Lieutenant Jan Kowalewski, broke the codes of the Red Army, contributing to the defeat of the Bolshevik troops near Warsaw in 1920 and the final victory in the Polish-Soviet War.

For several months, Marshal Józef Piłsudski lived in the Saski Palace with his family in the apartment designated for the Chief of Staff. In the 1930s, cryptologists Marian Rejewski, Jerzy Różycki and Henryk Zygalski worked in the building. At the end of 1932, thanks to their vast knowledge and persistence, they broke the code of the German encryption machine Enigma.

On September 1, 1939, the Main Staff was transformed into the Staff of the Supreme Commander.

Як змінилася роль Саксонського палацу після відновлення незалежності?

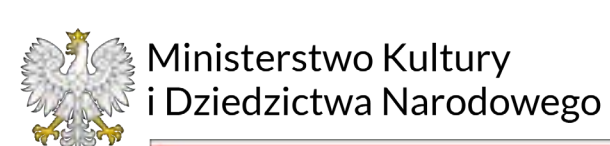
З відновленням Польщею незалежності Саксонський палац став резиденцією Генерального штабу Війська Польського, який в 1928 році був перейменований на Генеральний штаб. В Штабі працювало багато визначних діячів, які відігравали ключову роль в відбудові незалежної держави.

В північному крилі працювала шифрувальна секція відділу II. Ця група на чолі з поручиком Яном Ковалевським, зламала шифри Червоної армії, сприяючи розгрому більшовицьких військ під Варшавою в 1920 році і остаточній перемозі в польсько-більшовицькій війні.

Протягом кількох місяців в Саксонському палаці проживав разом з родиною Маршал Юзеф Пілсудський, в службовій квартирі призначеній для командувача Генштабу. В 30-х роках в будинку працювали криптологи: Маріан Реевський, Єжи Ружицький і Генрик Жигальський. В кінці 1932 року, завдяки своїм величезним знанням і наполегливості, вони зламали код німецької шифрувальної машини Енігма.

1 вересня 1939 року Генеральний штаб був перетворений на Штаб Верховного Головнокомандувача.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Sluchawka telefoniczna z napisem "ERICSSON WARSZAWA", Muzeum Powstania Warszawskiego

Telephone handset with "ERICSSON WARSZAWA" inscription, Warsaw Rising Museum
Телефонна трубка з написом "ERICSSON WARSZAWA", Музей Варшавського повстання

Jaką rolę w Warszawie międzywojennej pełnił plac Marszałka Józefa Piłsudskiego?

W okresie międzywojennym na placu Saskim, w 1928 roku przemianowanym na plac Marszałka Józefa Piłsudskiego, odbywały się liczne uroczystości świeckie i religijne, a także najważniejsze uroczystości państwowe, którym wielokrotnie towarzyszyły defilady wojskowe. 3 maja 1923 roku przed Pałacem Saskim odsłonięto pomnik księcia Józefa Poniatowskiego.

Miejsce to przyciągało warszawiaków, którzy chętnie spacerowali po okolicy i gromadzili się w przestrzeni ogródków kawiarnianych i restauracji, szczególnie przy budynku Hotelu Europejskiego. Do niezapomnianych wydarzeń, jakich mogli być świadkami, należy występ Jana Kiepury, który w czerwcu 1936 roku śpiewał w tym miejscu podczas obchodów Dni Morza.

Tętniący życiem plac był w okresie międzywojennym istotnym punktem na mapie Warszawy.

What was the function of the Marshal Józef Piłsudski Square in interwar Warsaw?

In the interwar period, many secular and religious events, as well as the most important state ceremonies were held in Saski Square, which was renamed Marshal Józef Piłsudski Square in 1928. It was also a popular spot for military parades. On May 3, 1923, a monument to Prince Józef Poniatowski was unveiled in front of the Saski Palace.

City residents flocked to this space and gathered in the surrounding cafés and restaurants, especially near the Europejski Hotel. One of the many unforgettable events in the square was the performance of Jan Kiepura, who sang in this place during the celebration of the Days of the Sea in June 1936.

The square, which was teeming with life in the interwar period, was one of the top hotspots of Warsaw.

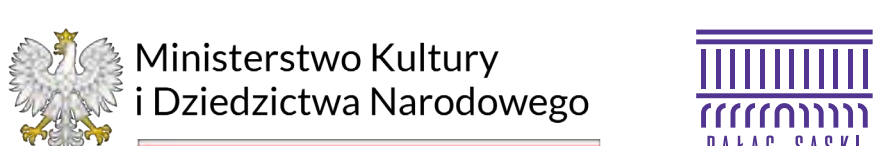
Якою була роль площі Маршала Юзефа Пілсудського в міжвоєнній Варшаві?

В міжвоєнний період на Саксонській площі, яку в 1928 році перейменували на площу Маршала Юзефа Пілсудського, відбувалися найважливіші державні урочистості, які неодноразово супроводжувалися військовими парадами. Це місце збирало варшав'ян.

3 травня 1923 року перед Саксонським палацом відкрито пам'ятник князю Юзефу Понятовському. На площі відбувалися численні світські та релігійні урочистості. Це місце збирало варшав'ян, які зустрічалися в необмеженому просторі кав'ярень та ресторанів, особливо в будинку готелю «Європейського». Однією з незабутніх подій на площі є виступ Яна Кепури, який в червні 1936 року співав тут під час святкування Днів моря.

Площа, яка в період міжвоєнний кипіла життям, була важливим центром відродженої держави.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Czym była dla Warszawy II wojna światowa?

1 września 1939 roku skończyła się dla Warszawy kolejna epoka rozkwitu.

Niemieccy okupanci opracowali w 1940 roku plan urbanistyczny dla Warszawy, tzw. plan Pabsta. Według niego miasto miało zostać niemalże zrównane z ziemią, a liczba jego ludności ograniczona do stu tysięcy, czyli zmniejszona ponad dziesięciokrotnie.

Wszyscy zamieszkujący Warszawę Żydzi, czyli jedna trzecia mieszkańców miasta, mieli zostać eksterminowani. W utworzonym getcie w latach 1940-1942 zginęło ok. 100 tysięcy osób, kolejne 300 tys. zamordowano w obozie zagłady w Treblince. Po upadku powstania w getcie, zniszczono całą zabudowę na tym obszarze, czyli ok. 12% miasta.

W trakcie Powstania Warszawskiego straciło życie, wedle różnych szacunków, od 150 do 200 tysięcy warszawiaków, a zniszczeniu uległo 25% miasta.

Po zaprzestaniu działań wojennych Niemcy kontynuowali planową i systematyczną akcję niszczenia Warszawy i wysiedlania jej ludności. Spalono wówczas i zburzono bezcenne obiekty polskiego dziedzictwa – m.in. zbiory Biblioteki Narodowej, Zamek Królewski, zabudowę Starego Miasta. Spalono pałac Na Wodzie i Belweder. Wtedy też z powierzchni ziemi zniknęły Pałace Saski i Brühla, wraz z kolejnymi 30% zabudowy miasta.

Tablica żelazna, zewnętrzna, informacyjna z napisem
"WEJŚCIE DO KANCELARJI I BIBLIOTEKI/ ODDZIAŁU II
SZTABU GŁÓWNEGO Z PODWÓRZA",
Muzeum Powstania Warszawskiego

Iron outdoor plaque, informational sign with the inscription
"ENTRY TO THE OFFICE AND LIBRARY/DIVISION II OF
THE GENERAL STAFF FROM THE BACK",
Warsaw Rising Museum

Дошка інформаційна з написом: «ВХІД ДО КАНЦЕЛЯРІЇ
І БІБЛІОТЕКИ ІІ ВІДДІЛУ ГОЛОВНОГО ШТАБУ З БОКУ
ПОДВІР'Я» Музей Варшавського повстання

What did World War II mean to Warsaw?

On September 1, 1939, another era of prosperity ended for Warsaw.

In 1940, the German occupying forces developed the Pabst Plan: an urban plan for Warsaw. According to its outlines, the majority of Warsaw was supposed to be torn down, its population limited to one hundred thousand, i.e. reduced more than tenfold.

All the Jews living in Warsaw – one third of Warsaw's inhabitants – were sentenced by the Germans to extermination. Between 1940 and 1942, about 100,000 people died in the newly formed ghetto, while another 300,000 were murdered in the Treblinka extermination camp. After the fall of the Warsaw Ghetto Uprising, all the buildings in the area – about 12% of the city – were destroyed.

According to various estimates, between 150,000 and 200,000 Varsovians lost their lives during the Warsaw Uprising and 25% of the city was destroyed.

After the ceasefire, the planned and systematic destruction of Warsaw and the displacement of its population continued. At that time, priceless objects of Polish heritage were burned and demolished, such as collections of the National Library, the Royal Castle, or the buildings of the Old Town. The Palace on the Isle and Belweder were burned down. It was then that the Saski and Brühl Palaces disappeared from the face of the earth.

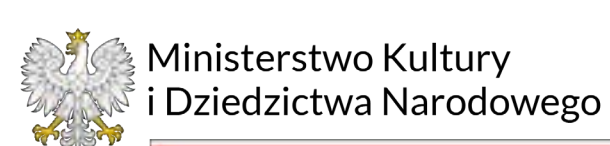
Чим була II Світова Війна для Варшави?

1 вересня 1939 року закінчилася для Варшави чергова епоха розквіту. В той день впали перші бомби. Відтоді і аж до кінця війни місто поступово і свідомо знищували.

Німецькі окупанти в 1940 році розробили урбаністичний план для Варшави – план Пабста. Згідно з яким, Варшаву мали практично зрівняти з землею, а населення обмежити до ста тисяч осіб, тобто скоротити більше ніж в десять разів. Колишня столиця Речі Посполитої мала стати провінційним німецьким містечком. Всі проживаючі в Варшаві євреї, тобто одна третина жителів Варшави, були призначені німцями на знищення. В гетто створеному в 1940-1942 загинуло близько 100 тисяч осіб, ще 300 тис. було вбито в концентраційних таборі в Треблінці. Після завершення повстання в гетто знищено всі будівлі на цій ділянці, тобто близько 12% міста.

Роком пізніше, під час Варшавського повстання за різними оцінками загинуло від 150 до 200 тисяч варшав'ян. Після припинення бойових дій німці, незважаючи на положення про припинення вогню, продовжували планомірну та систематичну акцію нищення Варшави і виселення її населення. Тоді були спалені та зруйновані безцінні об'єкти польської спадщини в т. ч. збірки Національної бібліотеки, зібрані в бібліотеці маєтку Красінських, Королівський замок, будівлі Старого міста. Спалені Палац на Воді та Бельведер. Тоді також зникли з лиця землі Саксонський палац та палац Брюля разом з наступними 30% будівель міста.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Jak zmieniała się funkcja placu podczas niemieckiej okupacji Warszawy?

W okresie okupacji plac stał się centrum niemieckiej dzielnicy rządowej. W Pałacu Saskim urzędował wojskowy komendant miasta, a w sąsiednim Pałacu Brühla – gubernator dystryktu warszawskiego Ludwig Fischer. Na plac zakazano wstępu Żydom.

Niemcy dwukrotnie zmieniali nazwę placu – w maju 1940 roku przemianowano go na Sachsenplatz, a pół roku później na Adolf-Hitler-Platz.

Okupanci także uważali plac za miejsce reprezentacyjne: tu organizowali różnego rodzaju uroczystości i defilady. Było to jednak również zaplecze militarne – stacjonowały tu czołgi, których w czasie Powstania Warszawskiego użyto do likwidacji powstańczych barykad.

Czcionki drukarskie z ołowiu lub cyny,
Muzeum Powstania Warszawskiego

Lead or tin movable printing type, Warsaw Rising Museum

Свинцеві або олов'яні друкарські шрифти,
Музей Варшавського повстання

How did the function of the square change during the German occupation of Warsaw?

During the occupation, the square became the center of the German government district. The Sasaki Palace was the seat of the city's military commander, and the neighboring Brühl Palace was the seat of the governor of the Warsaw district, Ludwig Fischer. Jews were forbidden from entering the square.

Germans changed the name of the square twice – in May 1940 it was renamed to Sachsenplatz, and six months later to Adolf-Hitler-Platz.

The occupying forces also perceived the square as a representative space, as they organized various celebrations and parades. During Warsaw Uprising, the tanks used against the insurgent barricades stationed by the palace.

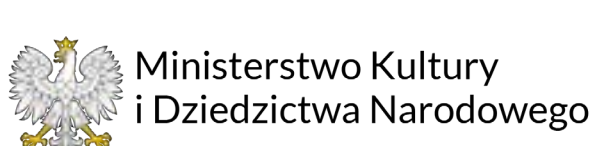
Як змінилася функція площі під час німецької окупації Варшави?

Під час окупації площа стала центром німецького урядового кварталу. Саксонський палац був резиденцією військового коменданта війська, а в сусідньому палаці Брюля – резиденцією губернатора варшавського дистрикту Людвіга Фішера. На площу заборонялося заходити євреям.

Німці двічі змінювали назву площі – в травні 1940 року її перейменували на Sachsenplatz, а через півроку на Adolf-Hitler-Platz.

Окупанти також вважали площу представницьким місцем: тут організовували різноманітні урочистості і паради. Також стояли тут танки, які під час Варшавського повстання використовували для ліквідації барирад повстанців.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Dlaczego Niemcy zaminowali i wysadzili Pałac Saski?

Po upadku Powstania Niemcy rozpoczęli systematyczne burzenie Warszawy. Wypalali ocalałe kamienice, cenniejsze budynki wysadzali w powietrze. Celowo i systematycznie unicestwiali dobra kultury i obiekty cenne dla podtrzymania polskiej tożsamości narodowej. Los ten ominął Pałac Saski wraz z bezpośrednim otoczeniem.

Polscy archiwiści, bibliotekarze i muzealnicy, kierowani przez dyrektora Muzeum Narodowego Stanisława Lorentza, prowadzili akcję zabezpieczenia i wywożenia z miasta części niezniszczonych zbiorów.

W grudniu 1944 roku Pałace Saski i Brühla zostały przez Niemców splądrowane i rozgrabione, a następnie wysadzone w powietrze. Minowanie Pałacu Saskiego trwało kilka dni, sama akcja wysadzania – od 27 do 29 grudnia.

Jedynie, co pozostało po Pałacu Saskim, to centralny fragment kolumnady z ruinami Grobu Nieznanego Żołnierza, który w szczątkowej formie został odbudowany na początku 1946 roku.

Plastikowe okulary - dziecięce - kolor żółto-pomarańczowy, brak szkieł, jedna oprawka pęknięta, Muzeum Powstania Warszawskiego

Children's plastic glasses in yellow-orange, glass missing, one frame cracked, Warsaw Rising Museum

Окуляри пластиковые - дитячі - колір жовто-оранжевий, без скла, одна оправа тріснула, музей Варшавського повстання

Why did the Germans mine and blow up the Saski Palace?

After the fall of the Warsaw Uprising, the Germans began to systematically destroy Warsaw. They burned down the remaining tenement houses and blew up the more valuable buildings. They deliberately and systematically annihilated cultural properties and objects valuable to Polish national identity.

Polish archivists, librarians and museum workers, led by the director of the National Museum Stanisław Lorentz, carried out the operation of securing and removing some of the undamaged collections from the city.

In December 1944, the Saski and Brühl Palaces were looted, plundered and then blown up by the Germans. Mining the Saski Palace took several days, the process of blowing up lasted from 27 to 29 December.

The only thing that remained of the Saski Palace was the central fragment of the colonnade with the ruins of the Tomb of the Unknown Soldier, which was rebuilt in a rudimentary form in early 1946.

Чому німці замінювали і підірвали Саксонський палац?

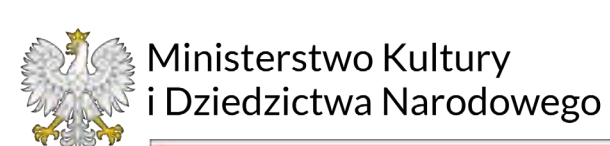
Після придушення повстання німці розпочали систематичне знищення Варшави. Спалювали вцілілі кам'яниці, а цінніші будинки підірвали. Вони свідомо і систематично знищували культурні цінності і об'єкти важливі для збереження нашої національної ідентичності. Ця доля не обійшла стороною і Саксонський палац з його найближчим оточенням.

Поляки з великою самовідданістю робили все, щоб мінімізувати втрати. Архівісти, бібліотекарі і музейники, під керівництвом директора Національного музею Станіслава Лоренца, проводили акції порятунку та вивозу з міста частин неушкоджених колекцій.

В грудні 1944 року палаці Саксонський і Брюля були сплюндровані та пограбовані німцями, а потім підірвані. Мінування Саксонського палацу тривало кілька днів, а сама акція підриву – від 27 до 29 грудня.

Єдине, що залишилося від Саксонського палацу, це центральний фрагмент колонида з руїнами Могили Невідомого Солдата, який був відбудований в незавершеній формі на початку 1946 року.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.

Dlaczego tej części Warszawy nie odbudowano tuż po wojnie?

Wielu architektów i konserwatorów zabytków zwracało uwagę na potrzebę odbudowy Pałaców Saskiego i Brühla. Argumentowali oni, że nie należy usuwać gruzów po tych budynkach bez wcześniejszego przeprowadzenia badań i dokumentacji.

Niestety, ocalałe ściany budynków wyburzono, a teren wyrównano. Gruz wraz z wieloma fragmentami budowli, które można było jeszcze wykorzystać przy odbudowie, wywieziono na drugi brzeg Wisły i złożono w miejscu, gdzie powstał później Stadion Dziesięciolecia (w 2011 roku przebudowany i przemianowany na Stadion Narodowy).

Odbudowa Pałacu, planowana od 1946 roku, nie wyszła nigdy poza fazę konkursów dotyczących zagospodarowania ówczesnego placu Zwycięstwa.

Wśród powodów wymieniano nie tylko kwestie finansowe, ale i polityczne. Pomysł przywrócenia do życia tego ważnego budynku, będącego symbolem tożsamości narodowej, nie spotkał się z przychylnością władz Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Przewód odcinkowy do łączenia zapalników elektrycznych, nawinięty na drewniany trzonek granatu, Muzeum Powstania Warszawskiego

Sectional wire for connecting electric detonators, wound on a wooden grenade shaft, Warsaw Rising Museum

З'єднувальний провід для підключення електродетонаторів, намотаний на ручку гранати, музей Варшавського повстання

Why wasn't this part of Warsaw rebuilt right after the war?

Many architects and restorers drew attention to the need to rebuild the Saski and Brühl Palaces. Attempts were made to stop the removal of debris until a thorough research and documentation of the rubble could be completed. Unfortunately, to no avail.

The surviving walls of the buildings were demolished and the area was evened out. The rubble, along with many fragments of the buildings that could still be used for reconstruction, was taken to the opposite bank of the Vistula River and deposited in a place where Stadion Dziesięciolecia (10th-Anniversary Stadium) was later built. In 2011, the facility was rebuilt and became the National Stadium.

The reconstruction of the palace, planned from 1946, never went beyond the phase of projects concerning the development of the then Victory Square.

The reasons were not only financial, but also political.

The idea of bringing this important building, a symbol of Polish national identity, to life, didn't suit the authorities of the Polish People's Republic (Polska Rzeczpospolita Ludowa).

Чому цю частину Варшави не відбудували відразу після війни?

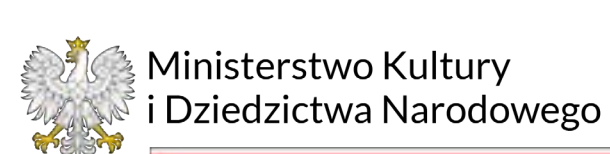
Після війни територію всіх будівель, що були знесені німцями, почали впорядковувати.

З огляду на масштаби руйнувань пріоритет в відбудові надавався об'єктам інфраструктури і житловим будинкам. Багато архітекторів і консерваторів пам'яток звертали увагу на необхідність відбудови палаців Саксонського та Брюля. Намагалися зупинити вивіз залишків, без проведення їхнього дослідження та документації. На жаль, безрезультатно. Уцілілі стіни будинків знесли, а місцевість вирівняли. Каміння разом з багатьма фрагментами будівлі, які можна ще було використати при відбудові, вивезли на інший берег Вісли і склали в місці, де пізніше збудували Стадіон Десятиліття (в 2011 році перебудований на теперішній Національний стадіон).

Реконструкція палацу, яку планували від 1946 року, так ніколи і не вийшла за межі конкурсів, які стосувалися забудови тодішньої площі Перемоги.

Причини були не лише фінансові, але й політичні. Ідея повернути до життя цю важливу будівлю, символ польської національної ідентичності, не знайшла підтримки влади Польської Народної Республіки.

Organizatorzy / Organizers / Організатори:

Partnerzy / Partners / Партнери:

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Odbudowa Pałacu Saskiego, Pałacu Brühla oraz kamienic przy ulicy Królewskiej – prace przygotowawcze.